চতুৰ্থ খণ্ড ঃ অসমীয়া চুটিগল্প

প্ৰথম বিভাগ ঃ অসমীয়া চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্য (১৮৮৯-২০১৫)

দ্বিতীয় বিভাগ ঃ ৰমা দাশৰ চুটিগল্প

তৃতীয় বিভাগ ঃ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্প

চতুৰ্থ বিভাগ ঃ শীলভদ্ৰৰ চুটিগল্প

পঞ্চম বিভাগ ঃ বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্প

প্ৰথম বিভাগ
অসমীয়া চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্য (১৮৮৯-২০১৫)

বিভাগৰ গঠন ঃ

১.১ ভূমিকা (Introduction)
১.২ উদ্দেশ্য (Objectives)
১.৩ জোনাকী যুগ ঃ অসমীয়া চুটিগল্পৰ শুভাৰম্ভ
১.৪ আৱাহন যুগ (১৯২৯ চনৰ পৰা ১৯৪০ চনলৈ)
১.৫ ৰামধেনু যুগ আৰু ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তী সময়
১.৬ সাৰাংশ (Summing Up)
১.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)
১.৮ প্ৰসংগ গ্ৰন্থ (Reference/Suggested Readings)

১.১ ভূমিকা (Introduction)

চুটিগল্প আধুনিক সাহিত্যৰ জনপ্ৰিয় ঠাল। ইউৰোপত ঊনবিংশ শতিকাত চুটিগল্পৰ আৰম্ভণি ঘটিছিল ৱাশ্বিংটন আৰভিং (Washington Irving, 1783-1859) ৰ 'ৰিপ ভান্ উইংকল' নামৰ গল্পটোৰ জৰিয়তে। ঊনবিংশ শতিকাৰ পৰা ইউৰোপ আমেৰিকাৰ দেশসমূহত চুটিগল্পৰ এক সমৃদ্ধ পৰম্পৰাৰ আৰম্ভ হৈছিল। ঔপনিবেশিক শাসন বিস্তাৰ, শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণ আদিয়ে ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰান্তীয় ভাষাসাহিত্যলৈ নৱন্যাসবাদীৰ চিন্তা-চেতনা প্ৰবাহিত হোৱাত সহায় কৰে। পাশ্চাত্যৰ আৰ্হিৰে আধুনিক সাহিত্য সৃষ্টিৰ ধাৰাটো আৰম্ভ হৈছিল ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষৰফালে। প্ৰথমে অসমীয়া ভাষাত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই সাধুকথা আৰু চুটিগল্প লিখিবলৈ লৈছিল। আচলতে সেই সময়ত কলিকতালৈ পঢ়িবলৈ যোৱা অসমীয়া ছাত্ৰই ইংৰাজী আৰু বঙলা সাহিত্য অধ্যয়নৰ জৰিয়তে অনুপ্ৰাণিত হৈ অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে ১৮৮৮ চনত অঃভাঃউঃসাঃ সভাৰ জন্ম দি ১৮৮৯ চনত 'জোনাকী' কাকতৰ আৰম্ভ কৰি তাত লিখিবলৈ লৈছিল। জোনাকী কাকতে অসমীয়া সাহিত্যলৈ নৱন্যাসিক ধাৰণা বোৱাই আনে। ১৮৯২ চনত 'জোনাকী'ৰ চতুৰ্থ ভাগৰ চতুৰ্থ সংখ্যাত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ প্ৰথম চুটিগল্প 'সেউতী' প্ৰকাশ পোৱাৰ পৰা ২০১৫ চনলৈ সুদীৰ্ঘ ১২৩ বছৰীয়া অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোত সময়ে সময়ে অনেক পৰিবৰ্তন আৰু পৰিবৰ্দ্ধন হৈছে। আলোচনীৰ নামেৰে এই চুটিগল্পৰ ধাৰাটোক তিনিটা মূল ভাগত ভাগ কৰা হৈছিল, সেই কেইটা হ'ল 'জোনাকী যুগ', 'আৱাহন যুগ' আৰু 'ৰামধেনু যুগ'। 'ৰামধেনু'ৰ পৰৱৰ্তী সময়ক সাম্প্ৰতিক যুগ বুলি কোৱা হৈছে যদিও নিৰ্দিষ্ট বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন এটা যুগ হিচাপে ই পৰিচিত হোৱা দেখা নাযায়। আমাৰ এই বিভাগত অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোৰ নিৰ্দিষ্ট বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা হ'ব।

১.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

এই বিভাগটোত অসমীয়া চুটিগল্পৰ যুগ বিভাজন অনুযায়ী বৈশিষ্ট্য সমূহ আলোচনা কৰা হ'ব। এই বিভাগটো অধ্যয়নৰ জৰিয়তে আপোনালোকে—

- অসমীয়া চুটিগল্পৰ আৰম্ভণি আৰু বিকাশৰ ধাৰণা পাব পাৰিব,
- 'জোনাকী যুগ', 'আৱাহন যুগ' আৰু 'ৰামধেনু যুগ' ৰ চুটিগল্পৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব,
- 'ৰামধেনু'ৰ পৰবৰ্তী সময়ৰ পৰা সাম্প্ৰতিক সময়লৈকে অসমীয়া চুটিগল্পৰ পৰিবৰ্তন আৰু পৰিবৰ্দ্ধনৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব,
- অসমীয়া চুটিগল্পৰ বিভিন্ন ধাৰাবোৰৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব।

১.৩ জোনাকী যুগ ঃ অসমীয়া চুটিগল্পৰ শুভাৰম্ভ

ঊনবিংশ শতিকাত ঔপনিবেশিক শাসন তন্ত্ৰই অসমখন সামৰি লোৱাৰে পৰা পাশ্চাত্যকৰণ প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হৈছিল। ইংৰাজী সভ্যতা, ইংৰাজী শিক্ষা গ্ৰহণৰ জৰিয়তে উনবিংশ শতিকাৰ শেষভাগত কিছুসংখ্যক মানুহে উদাৰ আধুনিক চিন্তা-চেতনাৰ সৈতে পৰিচিত হৈছিল যদিও অসমৰ মানুহ নৱবৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ আধ্যাত্মিক চেতনা আৰু আদৰ্শৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত আছিল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু তেওঁৰ সতীৰ্থসকলো এনে পৰম্পৰাৰ মাজতে ডাঙৰ দীঘল হৈছিল। সেইবাবে ৰোমাণ্টিক ভাবাদৰ্শ আৰু বৈষ্ণৱ পৰম্পৰাৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা আদৰ্শই এই লোকসকলক পৰিচালিত কৰিছিল। স্বদেশৰ প্ৰতি অনুভৱ কৰা দায়িত্ববোধে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ উত্তৰণৰ বাবে নিজকে উচৰ্গা কৰিবলৈ যোগোৱা অনুপ্ৰেৰণাই এদল সাহিত্যিকৰ জন্ম দিলে যাৰ চালিকা শক্তি আছিল লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা। বেজবৰুৱা আৰু অন্য লেখকসকলে সাহিত্যৰ বিভিন্ন ঠাললৈ অৰিহণা যোগাবলৈ লয়। এইক্ষেত্ৰত আলোচনীসমূহৰ ভূমিকা আছিল গুৰুত্বপূৰ্ণ। অৰুনোদই কাকতত আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ প্ৰস্তুতি পৰ্ব আৰম্ভ হোৱাৰ পাছত ১৮৮৯ চনত কলিকতাৰ পৰা প্ৰকাশ পোৱা জোনাকী কাকতে ৰোমাণ্টিক আন্দোলন প্ৰবাহিত কৰাত মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। বংগীয় নৱজাগৰণৰ ভাবাদৰ্শইও অসমৰ শিক্ষিত এচাম লোকক আকৰ্ষিত কৰিছিল। এনেবোৰ কাৰকে সৃষ্টি কৰা বৌদ্ধিক পটভূমিত জোনাকী কাকতত অন্যান্য ঠালৰ লগতে অসমীয়া চুটিগল্প, কবিতা, নাটক আদিয়ে ৰোমাণ্টিক উচ্ছাস প্ৰতিফলিত কৰে।

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই সাধুকথা আৰু চুটিগল্প ৰচনাৰে অসমীয়া চুটিগল্পৰ শুভাৰম্ভ কৰিছিল 'জোনাকী' কাকতত। সাহিত্যৰ সকলো ঠাললৈ অৰদান আগবঢ়োৱা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ পথ অনুসৰণ কৰি সাহিত্যিকসকলে অসমীয়া চুটিগল্পক আগবঢ়াই নিয়ে। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ সাধুকথাৰ গ্ৰন্থকেইখন হ'ল — *বুঢ়ী আইৰ সাধু* (১৯১২), *জুনুকা* (১৯১৯), *ককাদেউতা আৰু নাতি ল'ৰা* (১৯১৩) আৰু চুটিগল্প সংগ্ৰহ কেইখন হ'ল —

সুৰভি (১৯০৯), *সাধুকথাৰ কুকি* (১৯১০), *জোনবিৰি* (১৯১৩), *কেঁহোকলি* (১৯৬৮)। বেজবৰুৱাৰ গল্পসমূহত সমসাময়িক সমাজৰ মানুহৰ ছবি এখন প্ৰকাশ পাইছে। তেওঁৰ গল্পত সাধাৰণ পৰম্পৰাগত অসমীয়া সমাজৰ মানুহৰ সুখ-দুখ, প্ৰেম-প্ৰীতি, তুচ্চতা-হীনতা আদি দেখুওৱাৰ লগতে এচাম লোকৰ ভেম-ভণ্ডামি, জাতিভেদৰ সমস্যা, কুসংস্কাৰ, নাৰীৰ সমস্যা তথা ন-কৈ আধুনিকতাৰ অন্ধ অনুকৰণত প্ৰবৃত্ত হোৱা এচাম লোকৰ অন্তঃসাৰশূন্যতা সুন্দৰকৈ দেখুৱাইছে। উদাহৰণ স্বৰূপে 'ভোকেন্দ্ৰ বৰুৱা', 'মলক গুইন গুইন', 'ভেমপুৰীয়া মৌজাদাৰ', 'মিলাৰামৰ আত্মজীৱনী', 'জাতিৰামৰ জাত' আদি গল্প উল্লেখযোগ্য। তেওঁৰ 'ভদৰী', 'মুক্তি', 'পাতমুগী', 'বাপিৰাম', 'ধোৱাখোৱা' আদি গল্প আধুনিক চুটিগল্পৰ লক্ষণসমৃদ্ধ গল্প হিচাপে মূল্যায়ণ কৰিব পাৰি। বেজবৰুৱাই কৰ্মসূত্ৰে বংগ আৰু উৰিষ্যাত থকা সময়ছোৱাত উৰিষ্যাৰ পটভূমিত 'কন্যা' আৰু 'ৰতনমুণ্ডা' নামৰ গল্প ৰচনা কৰিছিল। এনেদৰে বিভিন্ন বিষয় সামৰি ৰচনা কৰা চুটিগল্পসমূহৰ সকলোবিলাক গল্পই শিল্পগুণ সম্পন্ন নহ'লেও অসমীয়া চুটিগল্পক প্ৰতিষ্ঠা কৰি উত্তৰ পুৰুষক তেওঁ বাট দেখুৱাই আগবঢ়াই নিছিল।

বেজবৰুৱাৰ পৰৱৰ্তী গল্পকাৰজন আছিল শৰৎ চন্দ্ৰ গোস্বামী (১৮৮৯-১৯৪৪)। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্পগ্ৰন্থকেইখন হ'ল - *গল্পাঞ্জলী* (১৯১৪), *ময়না* (১৯২০), *বাজিকৰ* (১৯৩০), *পৰিদৰ্শন* (১৯৫৬)। জোনাকী, বাঁহী, আলোচনী আদিৰ পাতত গল্প ৰচনা কৰা শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ চুটিগল্পতো সমাজ সংস্কাৰে মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। 'নদৰাম', 'ডাক্তৰ', 'দেৱদৰ্শন', 'ৰক্তবীজ', 'ঘুনুচা', 'পশুপতিৰ --', 'অদৃষ্ট', 'পুৰ্নজন্ম' আদি অনেক গল্পৰচনাৰে অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোক মজবুত কৰি তোলাত সহায় কৰে। শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামীৰ সমসাময়িক আন এগৰাকী গল্পকাৰ নকুল চন্দ্ৰ ভূঞা (১৮৯৫-১৯৮৬)। তেওঁৰ চুটিগল্পসংকলন কেইখন হ'ল, *চোৰাংচোৰাৰ চ'ৰা* (১৯১৮), *জোনোৱালী* (১৯৩৩), *গল্পৰ শৰাই* (১৯৬২)। নকুল চন্দ্ৰ ভূঞাৰ গল্পৰ বিষয়বস্তুৰ মাজেৰেও সমাজ সংস্কাৰমুখী চেতনাই প্ৰকাশ পাইছিল।

জোনাকী যুগৰ চুটিগল্পসমূহৰ অধ্যয়নৰ পৰা এনেধৰণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ চকুত পৰে।

জোনাকী যুগৰ গল্পসমূহত ৰোমান্টিক আন্দোলনৰ লক্ষণ স্পষ্ট হৈ পৰিছে, ৰমন্যাসিক চেতনাৰ এক সাধাৰণ লক্ষণ হ'ল উচ্ছ্বাস, যিটো বেজবৰুৱা বা অন্য গল্পকাৰ সকলৰ গল্পত পৰিস্ফুট হৈছে।

জোনাকী যুগৰ গল্পৰ মাজেৰে সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাব, উদাৰ মানবীয় দৃষ্টিভংগী, দেশৰ প্ৰতি, ঐতিহ্য সংস্কৃতিৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা প্ৰকাশ পাইছে। আনহাতে আধুনিক দৃষ্টিভংগী প্ৰকাশৰ মাজেৰে কিছুসংখ্যক গল্প সমৃদ্ধ হৈছে। নাৰীৰ প্ৰতি সহানুভূতিশীল দৃষ্টিভংগী, পুৰুষতান্ত্ৰিক সমাজব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে নাৰীৰ বিযোদগাৰ আদিও জোনাকীযুগৰ কিছুসংখ্যক গল্পত ফুটি উঠিছে। মুঠৰ ওপৰত অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোৰ আৰম্ভণি আৰু বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত জোনাকী যুগৰ অৱদান চিৰস্মৰণীয়।

জানি থওঁ আহক

(ক) বিশ্ব-সাহিত্যৰ ইতিহাসত প্ৰথমটো চুটিগল্পত - ৱাশ্চিংটন আৰভিঙৰ ‘ৰিপ্ ভন্ উইংকল’।
(খ) ১৮৮৯ চনত প্ৰকাশ পোৱা ‘জোনাকী’ কাকতৰ চতুৰ্থ ভাগৰ চতুৰ্থ সংখ্যাত প্ৰথমটো অসমীয়া চুটিগল্প লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ ‘সেউতী’ প্ৰকাশ পাইছিল।
(গ) ‘জোনাকী’ যুগৰ অসমীয়া চুটিগল্পত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে - ৰমন্যাসিক চেতনা, সমাজ সচেতনতা, মানৱীয় দৃষ্টিভংগী, স্বদেশ-প্ৰেম ইত্যাদি।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

অসমীয়া চুটি গল্পৰ শুভাৰম্ভত কোন কেইজন গল্পকাৰৰ ভূমিকা আছিল? (৩০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

....
....
....

১.৪ আৱাহন যুগ (১৯২৯ চনৰ পৰা ১৯৪০ চনলৈ)

আৱাহন যুগত অসমৰ মানুহক ৰাজনৈতিক তথা আৰ্থসামাজিক আদি বিভিন্ন কাৰকে প্ৰভাৱিত কৰিছিল। স্বাধীনতা আন্দোলনৰ আদৰ্শ প্ৰচাৰৰ জৰিয়তে অসমীয়া মানুহৰ মাজত ৰাজনৈতিক সচেতনতা বৃদ্ধি পায়। শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণ, পশ্চিমীয়া সাহিত্য দৰ্শনৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ, নাৰী মুক্তিৰ চেতনা, আদিয়েও সমাজ মানসিকতা পৰিৱৰ্তনত অৰিহণা যোগালে। বিশেষকৈ ইংৰাজী শিক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণে মানুহৰ মনৰ দিগন্ত বহল কৰে আৰু এক শক্তিশালী বৌদ্ধিক বাতাবৰণত অসমীয়া চুটিগল্পই সোণালী পথেৰে আগবাঢ়ি যোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰে। ১৯২৯ চনত ডা° দীননাথ শৰ্মাৰ সম্পাদনাত, নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ পৃষ্ঠপোষকতাত *‘আৱাহন’* কাকত প্ৰকাশ পোৱাত এদল নতুন গল্পকাৰৰ সৃষ্টি হয়। আৱাহন যুগৰ আগশাৰীৰ গল্পকাৰসকল আছিল - নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী, লক্ষ্মীনাথ ফুকন, মহীচন্দ্ৰ বৰা, লক্ষ্মীধৰ শৰ্মা, হলিৰাম ডেকা, ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী, বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা, ৰাধিকামোহন গোস্বামী, মুনীন বৰকটকী, ৰমা দাস, কৃষ্ণ ভূএগ ইত্যাদি।

১৯২৯ চনত *‘আৱাহন’* কাকত ওলাবলৈ লোৱাৰ পৰা এক নতুন সাহিত্যিক পৰিৱেশ সৃষ্টি হয়। বিশ্বযুদ্ধ আৰু স্বাধীনতা যুদ্ধৰ প্ৰস্তুতিয়ে অকল ৰাজনৈতিক পৰিৱেশেই নহয় আৰ্থ সামাজিক দিশতো প্ৰভূত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। সেই সময়ৰ অসমৰ ৰক্ষণশীল পৰম্পৰাগত সমাজ মানসিকতাক আধুনিক উন্মুক্ত জীৱনধাৰাই অৰ্থাৎ নতুন মূল্যবোধে সৃষ্টি কৰা অভিঘাতেও বাৰুকৈয়ে জোকাৰি যায়। কাৰ্লমাক্স, ফ্ৰয়েড, ইয়ুং আদিৰ ন ন

দৰ্শন আৰু পশ্চিমীয়া লেখকসকলৰ ৰচনাই অসমৰ শিক্ষিত লোকসকলক আকৰ্ষিত কৰাৰ ফলত সাহিত্যত তাৰ প্ৰতিফলন হ'বলৈ ধৰে। অসমীয়া চুটিগল্পত আধুনিক দৰ্শন আৰু সাহিত্যিক মত বা তত্ত্বৰ প্ৰতিফলন উল্লেখনীয় ৰূপত ধৰা দিছে। পশ্চিমত সংঘটিত নাৰীবাদী আন্দোলনে সৃষ্টি কৰা নাৰীমুক্তিৰ চেতনা আবাহন যুগৰ গল্পত সুন্দৰ ৰূপত প্ৰতিফলিত হৈছে। আৱাহন যুগৰ অসমীয়া চুটিগল্পৰ বিকাশে ধাৰাটোক সমৃদ্ধ কৰি এক মৰ্যাদাপূৰ্ণ আসনত অধিস্থিত কৰে।

আৱাহন কাকতৰ জন্মলগ্নৰে পৰা জড়িত নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী (১৯৮১-১৯৮৯) এগৰাকী প্ৰথিতযশা গল্পকাৰ। তেওঁৰ চুটিগল্প সংকলন হ'ল, *বীণাৰ ঝংকাৰ*, *নগেন্দ্ৰ চৌধুৰীৰ গল্প* (১৯৭৮)। জমিদাৰ পৰিয়ালৰ সন্তান নগেন্দ্ৰ চৌধুৰীৰ গল্পসমূহত গ্ৰামীণ জীৱনধাৰাৰ লগতে নগৰীয়া জীৱনৰ ছবি অংকন কৰিছে। তেওঁ কিছুসংখ্যক গল্প জনজাতীয় জীৱনৰ আধাৰতো ৰচনা কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে 'পোহাৰী', 'টুনী', 'লাভ', 'ধন ভঁৰাল' ইত্যাদি। চৌধুৰীয়ে ৰচনা কৰা 'ওস্তাদজী', 'লাহৰী', 'বিজয়া', দুদ্দৈৰ্ব, 'বীণাৰ ঝংকাৰ', 'প্ৰতিজ্ঞা', 'পৰিবৰ্তন', 'অধিকাৰৰ দাবী' আদি গল্পৰ বিষয়বস্তু নগৰীয়া মধ্যবিত্ত জীৱন। তেওঁ সমসাময়িক সমাজৰ নাৰীসকলৰ বিভিন্ন দিশ দেখুৱাইও কিছুসংখ্যক গল্প ৰচনা কৰিছে। নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ বিভিন্ন গল্পৰ ভিতৰত 'ৰসায়ন' গল্পটো বিজ্ঞানভিত্তিক গল্প।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ গল্পসমূহ কলা-কৌশলৰ ফালৰ পৰা উচ্চমানৰ নহ'লেও বিভিন্ন বিষয়বস্তু সমৃদ্ধ গল্পসমূহে চুটিগল্পৰ ধাৰাটোলৈ আগবঢ়োৱা অৱদান লেখত ল'বলগীয়া। আৱাহন যুগৰ বিশিষ্ট গল্পকাৰ লক্ষীধৰ শৰ্মা (১৮৯৯-১৯৩৪)ৰ চুটিগল্পই অসমীয়া গল্পলৈ আধুনিক দৃষ্টিভংগীৰ আগমন ঘটাইছিল। তেওঁৰ সমাজ সংস্কাৰ আৰু নাৰীমুক্তিৰ চেতনাৰে সমৃদ্ধ কেবাটাও চুটিগল্প লেখতল'বলগীয়া গল্পৰূপে বিবেচিত হৈছে। লক্ষীধৰ শৰ্মাৰ 'ছিৰাজ', 'বিদ্ৰোহিনী' 'ব্যৰ্থতাৰ দান' আদি উল্লেখযোগ্য গল্প।

আৱাহন যুগৰ আন এগৰাকী গল্পকাৰ লক্ষ্মীনাথ ফুকনৰ (১৮৯৭-১৯৭৫) গল্পপুথিকেইখন হ'ল *মালা (১৯১৮), ওফাইদং (১৯৫২), আনন্দে নধৰে হিয়া (১৯৬৭)*। এই গল্পসমূহত অসমৰ সমসাময়িক কালৰ মধ্যবিত্ত সমাজখনৰ ছবি ফুটি উঠিছে। এইখন সমাজৰ ভেম-ভণ্ডামিক তেওঁ গল্পৰ জৰিয়তে ব্যঙ্গ কৰিছে।

আৱাহন যুগৰ আনকেইগৰাকীমান গল্পকাৰ হ'ল — মহীচন্দ্ৰ বৰা (১৮৯৪-১৯৬৫), হলীৰাম ডেকা (১৯০১-১৯৬২) নকুল চন্দ্ৰ ভূএগ (১৮৯৫-১৯৬৮), লক্ষ্মীনাথ ফুকন (১৮৯৪-১৯৭৫), চন্দ্ৰপ্ৰভা শইকীয়া (১৯০১-১৯৭২), ত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামী (১৮৯৪-১৯৭৫), ৰাধিকামোহন গোস্বামী (১৯০৬-১৯৯১), ৰমা দাশ (১৯০৯-১৯৮১), উমাকান্ত শৰ্মা, উমেশ চন্দ্ৰ শইকীয়া, দ্বীপান্বিতা চৌধুৰী, চাহ চৈয়দ হাছান আলি ইত্যাদি।

এই গল্পকাৰসকলে নিজ নিজ অৱদানেৰে অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোক চহকী কৰি থৈ গৈছে। এওঁলোকৰ গল্পসমূহত সমসাময়িক সমাজ বাস্তৱতা সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। আৱাহন যুগৰ গল্পকাৰসকলে ৰচনা কৰা চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্য সমূহ এনেধৰণৰ —

কুৰি শতিকাৰ প্ৰথম দশকৰ সমাজৰ ন-পুৰণিৰ দ্বন্দ্ব, সমসাময়িক সমাজৰ বিভিন্ন সমস্যা, পশ্চিমীয়া দৰ্শন আদিৰে সাহিত্যলৈ অনা প্ৰভাৱ আদি এই যুগৰ গল্পৰ মূল উপজীব্যস্বৰূপ।

আৱাহন যুগৰ গল্পসমূহৰ বেছিভাগতেই ৰোমান্টিক ভাবাদৰ্শ ফুটি উঠিছে। ৰোমান্টিক আদৰ্শৰ এটা মূল বৈশিষ্ট্য উদাৰনৈতিক মানৱতাবাদ এই যুগৰ গল্পৰ মূল চালিকা শক্তি আছিল বুলিব পাৰি।

সমাজ চেতনা আৰু দায়বদ্ধতা এই যুগৰ গল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্যৰূপে ধৰা দিছিল। নাৰীমুক্তি, ৰক্ষণশীলতাৰ পৰা মুক্তি, প্ৰগতিশীল দৃষ্টিভংগীৰ পোষকতাৰে বেছিভাগ গল্পকাৰে নিজকে দায়বদ্ধ লেখক বুলি পৰিচয় দিছিল।

নাৰীমুক্তিৰ চেতনাৰ সম্প্ৰসাৰণেৰে সমাজৰ নাৰীক সচেতন কৰি আগবাঢ়ি যাবলৈ আৱাহন যুগৰ গল্পই অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল। নাৰীৰ স্বাধীনতা, যৌনতা, সামাজিক স্থান আদি বিষয়সমূহ আৱাহন যুগৰ কিছুমান গল্পত স্পষ্টকৈ উঠা দেখা যায়।

সামাজিক অন্ধকাৰ দূৰ কৰি পোহৰ বিলাবলৈ আৱাহন যুগৰ গল্পকাৰসকলে চেষ্টা কৰিছিল। জাত-পাতৰ সমস্যা, উচ্চ-নীচৰ ব্যৱধান, সৰু সৰু মানুহৰ মৰ্যাদাবোধ আদি সংবেদনশীলতাৰে গল্পসমূহ উত্থাপিত হোৱা দেখা গৈছে। সমাজখন তুচ্ছতা-হীনতাৰ পৰা মুক্ত কৰি গতিশীলৰূপত আগবঢ়াই নিবলৈ কৰা প্ৰচেষ্টা এই যুগৰ গল্পত প্ৰতিফলিত হৈছে।

আবাহন যুগৰ গল্পত পশ্চিমীয়া সাহিত্যদৰ্শনৰ আৰু মতবাদৰ প্ৰয়োগ আদিও এক উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্যৰূপে পৰিগণিত হৈছে। মাৰ্ক্সীয় দৰ্শন, ফ্ৰয়েডীয় মনস্তত্ত্ব আৰু নাৰীবাদী চেতনাৰ প্ৰয়োগে আৱাহনযুগৰ গল্পক বিশিষ্টতা প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আৱাহন যুগতে চেতনাস্ৰোত পদ্ধতিত গল্পৰচনা কৰি হলীৰাম ডেকাই নিজ প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিছিল।

মুঠৰ ওপৰত আৱাহন যুগতে অসমীয়া চুটিগল্পই শাখা-প্ৰশাখা মেলি বিস্তাৰ লাভ কৰিছিল।

জানি থওঁ আহক

(ক) ১৯২৯ চনত প্ৰকাশ পোৱা আৱাহন কাকতৰ প্ৰথমজন সম্পাদক আছিল ডাঃ দীননাথ শৰ্মা

(খ) মাৰ্ক্সীয় দৰ্শন, ফ্ৰয়েডীয় মনস্তত্ত্ব, চেতনাস্ৰোত আদি পাশ্চাত্যৰ দৰ্শন আৰু ৰীতিৰ প্ৰয়োগ আৱাহন যুগৰ চুটিগল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ ইতিহাসত আৰাহন কাকতৰ ভূমিকা কেনেধৰণৰ আছিল? (৩০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

....

....

....

১.৫ ৰামধেনু যুগ আৰু ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তী সময়

অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত 'ৰামধেনু' আলোচনীৰ আৱিৰ্ভাৱে অভিনৱত্বৰ সূচনা কৰে। ১৯৫০ চনৰ এপ্ৰিল মাহত ইন্দ্ৰকমল বেজবৰুৱাৰ সম্পাদনাত মাহেকীয়া আলোচনী হিচাপে প্ৰকাশ পোৱা 'ৰামধেনু'ৰ পৰৱৰ্তী সম্পাদকসকল আছিল ক্ৰমে মহেশ্বৰ নেওগ, কীৰ্তিনাথ হাজৰিকা, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য, ৰাধিকানাথ ভাগৱতী আৰু নীলকমল বেজবৰুৱা। এই ছগৰাকী সম্পাদকৰ নেতৃত্ব আৰু পৃষ্ঠপোষকতাত ১৯৫০ ৰ পৰা ১৯৭৩ চনলৈ প্ৰায় তেইশ বছৰীয়া পৰিক্ৰমাৰে এই আলোচনীখনে আলোচনীকেন্দ্ৰিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত সংযোজন কৰিলে এটি নতুন অধ্যায় — 'ৰামধেনু যুগ'। সময়সীমাৰ ফালৰ পৰা এই যুগক 'যুদ্ধোত্তৰ যুগ' বুলিও অভিহিত কৰা হয়।

ৰামধেনুৱে এক শ্ৰেণীৰ নতুন লেখকৰ জন্ম দিলে যিসকলে জীৱন-জগত সম্পৰ্কে নব্য ধ্যান-ধাৰণা, চিন্তা-চৰ্চা তথা নতুন শৈলীৰে অসমীয়া সাহিত্যত 'আধুনিকতা'ৰ ধাৰাটোক সৰ্বতোদিশৰে পৰা পৰিপুষ্ট কৰি তুলিলে। তদুপৰি পাশ্চাত্যৰ দৰ্শন, বিজ্ঞান, সমাজ-চেতনা মনস্তত্ব আদিৰ দৰে গভীৰ বিষয়বোৰেও 'ৰামধেনু'ৰ মাধ্যমেৰে অসমীয়া সাহিত্যত সাৰ্থক ৰূপত প্ৰৱেশ কৰিলে। ক'ব পাৰি যে, আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বিকাশ আৰু সমৃদ্ধিৰ বাবে ৰামধেনুৱে এখন উৰ্বৰ ক্ষেত্ৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল।

সাহিত্যৰ অন্যান্য বিভাগসমূহৰ সমান্তৰালভাৱে অসমীয়া চুটিগল্পয়ো এইছোৱা সময়তে নতুন ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰে। পূৰ্বৰ ৰোমান্টিকতা তথা কল্পনা বিলাসিতা পৰিহাৰ কৰি ৰামধেনু যুগৰ গল্পকাৰসকল বাস্তৱ-অনুগামী হৈ উঠে। এই ক্ষেত্ৰত বিশ্ব তোলপাৰ লগোৱা দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ প্ৰভাৱ মন কৰিবলগীয়া দিশ। যুদ্ধৰ ভয়াবহতা, অমানৱীয়তা, কলুষতা আদিয়ে লেখকসকলৰ সৃষ্টিতো পৰোক্ষ আৰু প্ৰত্যক্ষভাৱে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। এই প্ৰভাৱৰ প্ৰতিফলন ৰামধেনু যুগৰ অসমীয়া চুটিগল্পত স্পষ্ট ৰূপত দেখিবলৈ পোৱা যায়। কেৱল সেয়ে নহয়, ফ্ৰয়েডীয় মনস্তত্ত্ব, মাৰ্ক্সবাদ আদিৰ উপৰি জাঁ-পল-ছাত্ৰেৰ 'অস্তিত্ববাদ', উইলিয়াম জেম্‌ছৰ 'চেতনাস্ৰোত' আদি পাশ্চাত্যৰ ৰীতিয়েও এই যুগৰ গল্প লেখকসকলৰ সৃষ্টিৰাজিক প্ৰভাৱান্বিত কৰে।

ৰামধেনু যুগৰ অগ্ৰগণ্য গল্পকাৰসকলৰ অন্যতম আছিল চৈয়দ আব্দুল মালিক। তেওঁৰ প্ৰথম পৰ্যায়ৰ গল্পসমূহত ৰোমাণ্টিক ভাবোচ্ছাস পৰিলক্ষিত হয় যদিও পৰৱৰ্তী সময়ত বাস্তৱ অনুগামী পৰিৱৰ্তিত মনোভাৱ লক্ষ্য কৰা যায়। *পৰশমণি* (১৯৪৬), *ৰঙা-গড়া* (১৯৫৩), *মৰহা পাপৰি* (১৯৫৪), *এজনী নতুন জাপানী ছোৱালী* (১৯৬১), *মৰম মৰম লাগে* (১৯৬১), *শিখৰে শিখৰে* (১৯৬২), *শিল আৰু শিখা* (১৯৬২), *অস্থায়ী আৰু অন্তৰা* (১৯৬৫) আদি মালিকৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন। সমাজৰ বিভিন্ন দিশ উন্মোচনেৰে এগৰাকী সমাজ-সচেতন গল্পকাৰ হিচাপে পৰিচয় দিয়া চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গল্পত নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম, সম্বন্ধ আদি দিশবোৰেও গুৰুত্ব লাভ কৰিছে।

সামাজিক, ৰাজনৈতিক চেতনা আৰু প্ৰচুৰ মানৱীয় আৱেদনেৰে পুষ্ট বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পই ৰামধেনু যুগৰ আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পক এক অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰে। ৰামধেনুৰ পাতত প্ৰকাশ পোৱা এজনী জাপানী ছোৱালী, কলং আজিও বয়, ৱাৰ্ড নং দুই, মিএগ্ৰা মনচুৰ, মাকনৰ গোসাঁই, ঈদৰ জোন আদি উল্লেখযোগ্য গল্প। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ প্ৰকাশিত দুখন গল্প সংকলন *কলং আজিও বয়* আৰু *সাত সৰী*।

যোগেশ দাসৰ গল্প বিষয়বস্তু আৰু প্ৰকাশভংগীৰ দিশৰ পৰা সহজ-সৰল আৰু আড়ম্বৰহীন। 'সঁহাৰি নাই' (১৯৫৫), *পপীয়া তৰা* (১৯৫৭), *আন্ধাৰৰ আঁৰে আঁৰে* (১৯৫৯), *মদাৰৰ বেদনা* (১৯৬৩), *পৃথিৱীৰ অসুখ* (১৯৭৯), *হেজাৰ লোকৰ ভিৰ* (১৯৬২) আদি তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য গল্প-পুথি। 'পৃথিৱীৰ অসুখ' নামৰ গল্প-পুথিৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰা যোগেশ দাসে ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী লেখত ল'বলগীয়া গল্পকাৰ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে।

ৰামধেনু যুগৰ আন এগৰাকী নামজ্বলা গল্পকাৰ মহিম বৰাৰ গল্পৰ উপজীব্য মূলতঃ গ্ৰাম্য সমাজখন। *কাঠনিবাৰী ঘাট, বহুভূজী ত্ৰিভূজ* (১৯৬৭), *মই পিপলি আৰু পূজা* (১৯৬৭), *ৰাতি ফুলা ফুল* (১৯৭৭), *এখন নদীৰ মৃত্যু আৰু মহিম বৰাৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প* তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন।

এগৰাকী সূক্ষ্ম বিশ্লেষক আৰু বিজ্ঞানসন্মত দৃষ্টিভংগীৰ পৰিপক্ক লেখক হিচাপে পৰিচিত প্ৰসিদ্ধ গল্পকাৰ সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ গল্পত নতুন আংগিকৰ পয়োভৰ দেখিবলৈ পোৱা যায়। মূলতঃ নগৰকেন্দ্ৰিক জীৱনৰ নিঃসংগতা, অন্তঃসাৰশূন্যতাক লৈ গল্প ৰচনা কৰা চলিহাৰ উল্লেখযোগ্য গল্প-সংকলন কেইখন হ'ল — *সৌৰভ কুমাৰ চলিহাৰ স্ব-নিৰ্বাচিত গল্প, অশান্ত ইলেক্ট্ৰন, গোলাম, দুপৰীয়া, এহাত ডাবা, জন্মদিন, নৰজন্ম* আদি। *গোলাম* গল্পপুথিৰ বাবে তেওঁ ১৯৭৪ চনত সাহিত্য অকাডেমি বঁটা আৰু ১৯৯৫ চনত অসম উপত্যকা বঁটা লাভ কৰে।

ৰামধেনুৰ পাততে গল্পকাৰ হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া এগৰাকী নিপুণ গদ্যশিল্পী। সূক্ষ্ম পৰ্যবেক্ষণ, মননশীল কথনশৈলী, প্ৰাঞ্জল ভাব-ভাষাৰে গল্প ৰচনা কৰা শইকীয়াৰ প্ৰকাশিত গল্প-সংকলন হ'ল — *প্ৰহৰী, বৃন্দাবন, গহ্বৰ, সেন্দুৰ, শৃংখল, ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প, এই বন্দৰৰ আবেলি, আকাশ, উপকণ্ঠ আৰু*

সান্ধ্যভ্ৰমণ। *সেন্দুৰৰ* বাবে ১৯৭০ চনত অসম প্ৰকাশন পৰিষদৰ বঁটা লাভ কৰা ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়াই ১৯৭৬ চনত *শৃংখল* গল্পপুথিৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা, ১৯৯৩ চনত অসম উপত্যকা বঁটা আৰু ২০০০ চনত শংকৰদেৱ বঁটা লাভ কৰে।

ফ্ৰয়েডীয় মনস্তত্ত্বৰ দ্বাৰা গভীৰভাৱে প্ৰভাৱান্বিত ৰামধেনু যুগৰ অন্যতম গল্পকাৰ হ'ল হোমেন বৰগোহাঞি। *বিভিন্ন কোৰাচ* (১৯৪৭), *প্ৰেম আৰু মৃত্যুৰ কাৰণে* (১৯৫৭), *বিভিন্ন নৰক* (১৯৬৭) আদি বৰগোহাঞিৰ উল্লেখনীয় গল্প-সংকলন। শক্তিশালী ভাষা আৰু অভিনৱ উপস্থাপন-শৈলীৰে হোমেন বৰগোহাঞিৰ গল্পই ব্যতিক্ৰমী বিশেষত্ব বহন কৰে।

ৰামধেনু যুগৰ মহিলা গল্পকাৰ সকলৰ ভিতৰত তিনিগৰাকী বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য- স্নেহ দেৱী, নিৰুপমা বৰগোহাঞি আৰু মামণি ৰয়ছম গোস্বামী। স্নেহ দেৱীৰ গল্পত সমাজৰ নিম্ন আৰু মধ্যবিত্ত সমাজখনৰ বিভিন্ন দিশ প্ৰতিফলনৰ সমান্তৰালকৈ নাৰী জীৱনৰ বিচিত্ৰতাও মূৰ্ত্ত ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। *একুকি গল্প, স্নেহ দেৱীৰ গল্প, স্নেহ দেৱীৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প* — তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন।

এই সময়ৰ আন এগৰাকী বিশিষ্ট মহিলা গল্পকাৰ নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ গল্প বিষয়বস্তুৰ দিশৰ পৰা বৈচিত্ৰ্যময়। তেওঁৰ গল্পত নাৰী-মনৰ দ্বন্দ-সংঘাত, সমাজৰ বৈষম্য আদি দিশবোৰ সাৰ্থক ৰূপত পৰিস্ফুট হৈছে। *অনেক আকাশ* আৰু *জলছবি* নিৰুপমা বৰগোহাঞিৰ প্ৰকাশিত গল্পপুথি।

মামণি ৰয়ছম গোস্বামীৰ গল্পত সমাজৰ ৰক্ষণশীলতা, তথাকথিত ভদ্ৰ সমাজৰ ভণ্ডামি, নাৰী মনস্তত্ত্বৰ বিভিন্ন দিশ সংবেদনশীল ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। 'স্মৃতিৰ মুক্তি' তেওঁৰ প্ৰথমটো গল্প।

ৰামধেনুৰ গল্পকাৰ হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰি আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পক সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলা গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত শীলভদ্ৰৰ নাম উল্লেখযোগ্য। *মধুপুৰ বহুদূৰ* গল্পপুথিৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰা শীলভদ্ৰৰ প্ৰকাশিত আন কেইখনমান গল্পপুথি — *বাস্তৱ, কোনো ক্ষোভ নাই, সমুদ্ৰ তীৰ, তৰুৱা কদম* আৰু *শীলভদ্ৰৰ কুৰিটা গল্প*।

ৰোমান্টিক প্ৰেমক বিষয়বস্তু হিচাপে লৈ গল্প ৰচনা কৰা নিৰোদ চৌধুৰীৰ প্ৰকাশিত গল্প সংকলন পাঁচটি হ'ল — *মোৰ গল্প, অংগে অংগে শোভা, বায়ু বহে পূৰবৈয়া, নিশি গন্ধা* আৰু *হংসমিথুন*।

আন এগৰাকী গল্পকাৰ লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ গল্পত গ্ৰাম্য জীৱনৰ নিটোল ছবি এখন দেখিবলৈ পোৱা যায়। তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্প-সংকলনকেইটি হ'ল — *অচিন কন্যা, গৌৰী ৰূপক, দৃষ্টিৰূপা, মন-মাটি-মেঘ, সেই সুৰে উতলা, কাঁচিয়লিৰ কুঁৱলী,* মাজত *তুষাৰ নৈ* আৰু *গোপন গধূলি*।

আন্ধাৰত নিজৰ মুখ নামৰ গল্প-সংকলনটিৰ বাবে সাহিত্য অকাডেমি বঁটা লাভ কৰা নগেন শইকীয়াৰ গল্প প্ৰকাশভংগীৰ সৰলতাৰে বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ। পাৰ্থিৱ-অপাৰ্থিৱ আৰু অস্তিত্বৰ শিকলি তেওঁৰ আন দুটি গল্প সংকলন।

হামদৈ পুলৰ জোন, আয়োজন, বিজয়ৰ গ্লানি আদি অতুলানন্দ গোস্বামীৰ মন পৰশা গল্প। তেওঁৰ গল্পৰ বিষয়বস্তু সৰল আৰু পোনপটীয়া। আন এগৰাকী গল্পকাৰ অপূৰ্ব কুমাৰ শৰ্মাৰ গল্পত চেতনাস্ৰোত ৰীতিৰ প্ৰয়োগ দেখিবলৈ পোৱা যায়। *দাপোন* আৰু *অন্ধকাৰৰ আলাপ* তেওঁৰ দুটি উচ্চ মানৰ গল্প।

এনেদৰেই ৰামধেনু যুগৰ গল্পকাৰসকলে আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ ভেটিটো সুদৃঢ় কৰি তুলিলে। পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত অন্যান্য গল্পকাৰসকলে নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে সাম্প্ৰতিক সময়লৈকে এই ধাৰা অব্যাহত ৰাখিছে। ৰামধেনুৰ পিছৰ কালছোৱাত মণিদীপ, আমাৰ প্ৰতিনিধি, নৱদূত, প্ৰকাশ, নতুন পৃথিৱী, গৰীয়সী, প্ৰান্তিক আদি পত্ৰিকা-আলোচনীয়ে আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ বিভিন্ন বিধাৰ লগতে গল্প-সাহিত্যৰ প্ৰসাৰ আৰু বিকাশতো পৰ্যায়ক্ৰমিকভাৱে অৰিহণা যোগাই আহিছে।

ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তীকালীন আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পক টনকিয়াল কৰি ৰখা উল্লেখযোগ্য গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত অন্যতম অৰুণ গোস্বামী। *প্ৰতিপদৰ* জোন আৰু *মুক্তিস্নান* তেওঁৰ গল্প সংকলন। 'পঁচিশটা চকাৰ এখন অচল বাছ' আৰু 'মাছমৰীয়া ছোৱালীৰ লাজ' অৰুণ গোস্বামীৰ দুটি জনপ্ৰিয় গল্প। অনকেইগৰাকীমান গল্পকাৰ প্ৰণৱজ্যোতি ডেকাৰ *বেওৱাৰিছ লাচ,* কৈলাশ নাথৰ *উৱাৰিচ লেচলেচ,* দেৱব্ৰত দাসৰ অৰ্পিতাৰ এৰাতি, ফনীন্দ্ৰকুমাৰ দেৱচৌধুৰীৰ 'গল্প লিখাৰ গল্প' আদি বিশেষভাৱে চৰ্চিত গল্প হিচাপে চিহ্নিত কৰিব পাৰি।

নাৰী মনস্তত্ত্বৰ সাৱলীল প্ৰকাশ অনিমা দত্ত ভৰালীৰ গল্পৰ বিশেষত্ব। *বেলি ফুলৰ সপোন* আৰু *কাঞ্চনজংঘা* তেওঁৰ দুখন গল্পপুথি। সাম্প্ৰতিক সময়ৰ মহিলা গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত অৰূপা পটংগীয়া কলিতা বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। 'দৈৱকী'ৰ দিন' নামৰ গল্পটোৰ বাবে 'কথা' পুৰস্কাৰ লাভ কৰা লেখিকাৰ গল্পসমূহত সমাজৰ বিভিন্ন স্বৰূপ নগ্ন ৰূপত উদঙাই দেখুওৱা হৈছে।

সমীৰণ বৰুৱা আহি আছে গল্প সংকলনেৰে জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰা ব্যতিক্ৰমী গল্পকাৰ মনোজ কুমাৰ গোস্বামীৰ ৰচনাত বিষয়বস্তু, ভাব-ভংগী, আংগিক সকলো দিশতে নতুনত্বৰ সংযোজন ঘটিছে। একেদৰে অভিজিৎ শৰ্মা বৰুৱাৰ 'এজন নিঃসংগ মানুহ', 'কক্ষচ্যুত', জ্যোতিষ শিকদাৰৰ 'শূন্যত ওলমি থকা মানুহ', 'অভিশপ্ত', প্ৰশান্ত কুমাৰ দাসৰ 'এটা যন্ত্ৰণাৰ গতি', 'অধিগ্ৰহণ' আদি গল্পই আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ ভঁৰালটো শক্তিশালী কৰি ৰাখিছে।

এইসকলৰ উপৰি ভূপেশ্বৰ শৰ্মা, মদন শৰ্মা, চন্দ্ৰ বৰপাত্ৰ গোহাঁই, হিৰণ্য কাশ্যপ আদি গল্পকাৰসকলে ৰামধেনুৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোৰ অগ্ৰগতিত লক্ষ্যণীয়ভাৱে অৰিহণা যোগাইছে।

জানি থওঁ আহক

(ক) ১৯৫০ চনত ইন্দ্ৰকমল বেজবৰুৱা সম্পাদনাত ‘ৰামধেনু আলোচনী প্ৰকাশ পায়।

(খ) ৰামধেনু যুগৰ অসমীয়া চুটিগল্পৰ পটভূমি আৰু বিষয়বৈচিত্ৰ্যৰ অন্তৰালত দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ আৰু স্বাধীনতা আন্দোলনে বিশেষভাৱে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

ৰামধেনু যুগৰ গল্পত পাশ্চাত্য দৰ্শন, মতবাদ আদিৰ প্ৰভাৱ পৰিছে নে?

....

....

....

১.৬ সাৰাংশ (Summing Up)

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাস মূলতঃ আলোচনীকেন্দ্ৰিক। পাশ্চাত্যৰ পৰা আমদানিকৃত সাহিত্যৰ এটি বিধা চুটিগল্পৰ আৰম্ভণি, বিকাশ আৰু সমৃদ্ধিতো প্ৰধানকৈ ‘জোনাকী’, ‘আৱাহন’ আৰু ‘ৰামধেনু’ আলোচনীয়ে বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। এই তিনিখন আলোচনীক কেন্দ্ৰ কৰি স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে গঢ় লৈ উঠা সাহিত্যৰ নব্য ধাৰা তথা চিন্তা-চৰ্চাই আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ এক বৰ্ণাঢ্য ৰূপৰেখা নিৰ্মাণ কৰিলে।

১৮৮৯ চনত চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালাৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পোৱা ‘জোনাকী’ কাকতৰ চতুৰ্থ ভাগৰ চতুৰ্থ সংখ্যাত প্ৰকাশ পোৱা লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ ‘সেউতী’ৰে অসমীয়া চুটিগল্পৰ শুভাৰম্ভণি ঘটে। পৰৱৰ্তী সময়ত তেওঁৰ পথ অনুসৰণ কৰি আন আন সাহিত্যিকসকলে এই ধাৰাটো আগবঢ়াই নিয়ে। বৈশিষ্ট্য, লক্ষণ আদি দিশৰ পৰা এই সময়ৰ সকলো গল্পক উচ্চ মানৰ চুটিগল্প হিচাপে মূল্যায়ন কৰিব পৰা নগ'লেও প্ৰথম পৰ্বৰ আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্প হিচাপে এইসমূহৰ ঐতিহাসিক আৰু সাহিত্যিক মূল্য অনস্বীকাৰ্য।

‘জোনাকী’য়ে ৰোপণ কৰা অসমীয়া চুটিগল্পৰ বীজটো অংকুৰিত হৈ সাৰ্থক ৰূপত প্ৰসাৰ লাভ কৰে ‘আৱাহন’ যুগত। সমসাময়িক সামাজিক, ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক অৱস্থাৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হৈ গল্পকাৰ সকলে নতুন বিষয়বস্তু আৰু ন ন শৈলীৰে গল্প ৰচনাত মনোনিৱেশ কৰে। তদুপৰি পাশ্চাত্যৰ বিভিন্ন তত্ত্ব, মতবাদ, ৰীতি আদিৰ দ্বাৰা আকৃষ্ট হোৱাৰ বাবে তেওঁলোকৰ ৰচনাত নতুন চিন্তা-চেতনাৰ সমাৱেশ ঘটা দেখা যায়। ফলশ্ৰুতিত অসমীয়া চুটিগল্পয়ো বিষয়বস্তু, আংগিক, শৈলী আদি দিশত নতুন মাত্ৰা লাভ কৰিলে। আৱাহন যুগৰ গল্পত মানৱীয় চেতনা আৰু সমাজ-সচেতনতা বিশেষভাৱে লক্ষ্য কৰা যায়।

আধুনিক চুটিগল্পৰ লক্ষণেৰে পুষ্ট হৈ অসমীয়া চুটিগল্পৰ সৰ্বাংগীন বিকাশ ঘটে ৰামধেনু যুগত। প্ৰধানতঃ দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ আৰু স্বাধীনতা সংগ্ৰামে এই যুগৰ লেখকসকলৰ

মনত বিশেষ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিলে। তাৰ স্পষ্ট প্ৰতিফলন দেখিবলৈ পোৱা গ'ল তেওঁলোকৰ ৰচনাৰাজিৰ মাজত। লগতে পাশ্চাত্য দৰ্শন, মাৰ্ক্সবাদ, ফ্ৰয়েডীয় মনস্তত্ত্ব, অস্তিত্ববাদ, অৱস্থিতিবাদ, চেতনাস্ৰোত ৰীতি আদিৰ প্ৰৱেশে অসমীয়া চুটিগল্পৰ আধুনিক ধাৰাটোত নতুনত্ব প্ৰদান কৰিলে। ক'ব পাৰি যে, ৰামধেনু যুগতেই আধুনিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ এক বৰ্ণাঢ্য পৰিক্ৰমাৰ শুভাৰম্ভণি ঘটে; যি পৰ্যায়ক্ৰমিকভাৱে বিস্তাৰিত আৰু সুপ্ৰসাৰিত হৈ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া চুটিগল্পক সমৃদ্ধ কৰি ৰাখিছে।

১.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

১) জোনাকী যুগৰ চুটিগল্পৰ পটভূমি আৰু বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে এটি আলোচনা যুগুত কৰক।

২) জোনাকী যুগৰ গল্পকাৰসকলৰ বিষয়ে এটি পৰিচয় দাঙি ধৰি তেওঁলোকৰ গল্পৰ বিষয়বস্তু, চৰিত্ৰ, উপস্থাপন শৈলী সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

৩) আৱাহন যুগৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য নিৰূপণ কৰি যিকোনো এগৰাকী গল্পকাৰৰ গল্প সম্পৰ্কে বিস্তৃত আলোচনা আগবঢ়াওক।

৪) আৱাহন যুগৰ গল্পত আধুনিক চুটিগল্পৰ কি কি লক্ষণ পৰিস্ফুট হৈছে বিশ্লেষণ কৰি দেখুৱাওক।

৫) ৰামধেনু যুগৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য বিচাৰ কৰি এই যুগৰ গল্পকাৰসকলৰ গল্প সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

৬) ৰামধেনু যুগৰ গল্পকাৰ হিচাপে ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়া আৰু হোমেন বৰগোহাঞিৰ স্থান নিৰ্ণয় কৰক।

১.৮ প্ৰসংগ গ্ৰন্থ (References/Suggested Readings)

গোস্বামী, ত্ৰৈলোক্যনাথ। *আধুনিক গল্প সাহিত্য*, গুৱাহাটী, বাণী প্ৰকাশ, ২০০৬

দত্ত, উদয়। *চুটিগল্প*, গুৱাহাটী, ষ্টুডেন্টছ ষ্ট'ৰছ, ১৯৯৫।

নেওগ, মহেশ্বৰ। *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা*, গুৱাহাটী, চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, ২০০০।

শৰ্মা দলৈ, হৰিনাথ। *অসমীয়া সাহিত্যৰ পূৰ্ণ ইতিহাস*, নলবাৰী, পদ্মপ্ৰিয়া লাইব্ৰেৰী, ২০১৮।

* * *

দ্বিতীয় বিভাগ
ৰমা দাশৰ চুটিগল্প

বিভাগৰ গঠন ঃ

২.১ ভূমিকা (Introduction)

২.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

২.৩ ৰমা দাশৰ পৰিচয়

২.৪ ৰমা দাশৰ চুটিগল্পৰ আলোচনা

২.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

২.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Question)

২.৭ প্ৰসংগ গ্ৰন্থ (Reference/Suggested Readings)

২.১ ভূমিকা (Introduction)

ৰমা দাশ আৱাহন যুগৰ অন্যতম জনপ্ৰিয় গল্পকাৰ। বিষয়বস্তুৰ নতুনত্ব আৰু উপস্থাপন শৈলীৰ স্বকীয়তাৰে তেওঁ এগৰাকী ব্যতিক্ৰমী গল্পকাৰ হিচাপে পৰিচিত। তেওঁৰ গল্পত নাৰী-পুৰুষৰ প্ৰেম, দেহজ বাসনা আৰু নাৰী চৰিত্ৰৰ বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ প্ৰকাশ দেখিবলৈ পোৱা যায়। অসমত নতুনকৈ সৃষ্টি হোৱা মধ্যবিত্ত সমাজখনৰ এচাম লোকৰ ভোগসৰ্বস্ব আধুনিক উন্মুক্ত জীৱনৰ ছবি তেওঁৰ গল্পত বিবৃত হৈছে। সামাজিক সচেতনতাক বিশেষ গুৰুত্ব নিদি ব্যক্তিমনৰ নগ্নতা, স্থূলতা আদি ফুটাই তোলাহে তেওঁৰ উদ্দেশ্য যেন লাগে। প্ৰেমৰ গল্পকাৰ হিচাপে জনপ্ৰিয়তা লাভ কৰা গল্পকাৰজনে ৰোমান্টিক প্ৰেমৰ উচ্ছ্বাস স্বকীয় প্ৰতিভাৰে উপস্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এই বিভাগত ৰমা দাশৰ চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হ'ব।

২.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

এই অধ্যায়টো (বিভাগটো) অধ্যয়ন কৰি আপোনালোকে-

- ৰমা দাশৰ জীৱন আৰু সাহিত্যকৃতি সম্পৰ্কে পৰিচয় লাভ কৰিব।
- ৰমা দাশৰ চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বিচাৰ কৰিব পাৰিব।
- ৰমা দাশৰ চুটিগল্পসমূহ সামগ্ৰিকভাৱে বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিব।

২.৩ ৰমা দাশৰ পৰিচয়

ৰমা দাশৰ জন্ম হৈছিল ১৯০৯ খ্ৰীষ্টাব্দত গুৱাহাটীত। তেওঁৰ পিতৃ যজ্ঞৰাম দাশ আছিল গুৱাহাটী জৰ্জকোৰ্টৰ চিৰস্তাদাৰ আৰু মাতৃ হৰেশ্বৰী দাশ। মাত্ৰ তেৰ বছৰ বয়সতে পিতৃ-মাতৃক হেৰুৱাই তেওঁ ভগ্নীপতি হৰিনাথ পাঠকৰ তত্বাৱধানত স্কুলীয়া শিক্ষা সাং কৰে। ১৯২৮ খ্ৰীষ্টাব্দত ধুবুৰী হাইস্কুলৰ পৰা কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভিতৰতে

অসমীয়া বিষয়ত সৰ্বোচ্চ নম্বৰ লাভ কৰি মেট্ৰিকুলেচন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা ৰমা দাশে পৰৱৰ্তী সময়ত কটন কলেজৰ পৰা আই.এ. (১৯৩০) আৰু প্ৰেচিডেন্সি কলেজৰ পৰা স্নাতক (১৯৩৩) ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

স্কুলীয়া জীৱনতে বিদেশী সাহিত্যৰ সৈতে পৰিচয় ঘটা ৰমা দাশে প্ৰথম অৱস্থাত নুট হামচুন, মোঁপাছা, বালজাক, ডষ্টয়েভস্কি, ৰোমা-ৰোলা আদি বিশ্ব-বিশ্ৰুত সাহিত্যিকৰ গল্প অনুবাদেৰে লেখক জীৱনৰ পাতনি মেলে। পাছলৈ তেওঁ মৌলিক গল্প ৰচনাত হাত দিয়ে। কৰ্মসূত্ৰে শ্বিলঙত থকা সময়ছোৱাত তেওঁ 'অতীত', 'জীৱনৰ এৰাতি', 'দুৰ্যোগৰ ৰাতি', 'প্ৰীতি উপহাৰ', 'জাহ্নৱী' আদি কেইবাটাও গল্প লিখি উলিয়ায়। *ৰমা দাশৰ শ্ৰেষ্ঠ গল্প* (১৯৫২), *বৰ্ষা যেতিয়া নামে* (১৯৬২) আৰু *জাহ্নৱী* (১৯৬৫) তেওঁৰ প্ৰকাশিত গল্প-সংকলন। মৰণোত্তৰভাৱে প্ৰকাশ পায় *'অচল টকা'* (১৯৯০) আৰু *'ৰমা দাশৰ গল্প-সমগ্ৰ'*। মুঠ ৩১ টা মৌলিক গল্প আৰু ১০ টা অনুবাদ গল্পৰে গল্পকাৰ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা ৰমা দাশে বিদেশী গল্পৰ ছাঁ লৈও বহুকেইটা গল্প ৰচনা কৰিছিল। তাৰ ভিতৰত 'আপদীয়া ৰাতি', 'বেহেলাদাৰ', 'চিত্ৰকৰ', 'সপোন কুঁৱৰী', 'দো-ধাৰা', 'নিমন্ত্ৰণ', 'প্ৰত্যাৱৰ্তন', 'পিতা', 'সম্পূৰ্ণ' আৰু 'প্ৰণয়িনী' উল্লেখযোগ্য।

গল্প সাহিত্যৰ উপৰি ৰমা দাশে অভিধান প্ৰণয়নতো মনোনিৱেশ কৰিছিল। অৱশ্যে দুকুৰিৰো অধিক বছৰ সময়জোৰা কষ্টৰ ফচল 'শব্দতত্ত্ব' নামৰ অভিধানখন অপ্ৰকাশিত হৈ ৰয়।

২.৪ ৰমা দাশৰ চুটিগল্পৰ আলোচনা

'অবুজ-মায়া' ৰমা দাশৰ এটি অতি সংবেদনশীল চুটিগল্প। সমাজৰ দৃষ্টিত চৰিত্ৰহীনা আৰু কলংকিতা এগৰাকী অবিবাহিতা নাৰী সেউতী বাইৰ অন্তৰৰ মাতৃসুলভ মমতাক হৃদয়স্পৰ্শী ৰূপত এই গল্পটিত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। সোণ নামৰ ন-দহ বছৰীয়া কিশোৰটিৰ প্ৰতি সেউতী বাইৰ অকৃত্ৰিম মৰম আৰু হেঁপাহক সোণৰ আইতাকে সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাছিল। অথচ সোণৰ মনতো আছিল সেউতী বাইৰ প্ৰতি অবোধ আৰু গভীৰ ভালপোৱা। সীমাহীন অপমান, লাঞ্ছনা সহ্য কৰি এদিন কেৱল সোণৰ মংগলৰ বাবেই এই সেউতী বায়ে আত্মহত্যা কৰে। গল্পটিত ৰমা দাশে এগৰাকী নাৰীৰ হৃদয়ৰ চিৰন্তণ কোমলতা তথা এটি কিশোৰৰ আৱেগিক মনোজগতখনক সুন্দৰ ৰূপত তুলি ধৰিছে। সমান্তৰালভাৱে তথাকথিত সভ্য সমাজখনে এগৰাকী অকলশৰীয়া দৰিদ্ৰ নাৰীৰ প্ৰতি পুহি ৰখা হীন মনোভাব আৰু নিষ্ঠুৰতাকো গল্পকাৰে মৰ্মন্তুদভাৱে প্ৰকাশ কৰিছে।

'জীৱনৰ এৰাতি' নামৰ গল্পটিত 'স্নেহ' নামৰ চৰিত্ৰটোৰ জৰিয়তে নাৰীৰ এক অন্য স্বৰূপ প্ৰকট হৈ উঠিছে। দেহজ কামনাৰ বশৱৰ্তী হৈ স্বামীৰ অনুপস্থিতিত এইগৰাকী নাৰীয়ে বাৰম্বাৰ সমাজৰ দৃষ্টিত গৰ্হিত কাম কৰিবলৈ কুণ্ঠাবোধ কৰা নাই। নিজৰ ভুল স্বীকাৰ কৰিও তেওঁ জৈৱিক কামনা-বাসনাৰ সন্মুখত মগজুৰ যুক্তি বা নৈতিকতা অৰ্থহীন বুলি প্ৰতিপন্ন কৰিব বিচাৰিছে।

ত্ৰিকোণ প্ৰেমৰ কাহিনীৰে ৰমা দাশৰ আন এটি গল্প 'জাহ্নৱী'ত উচ্চমধ্যবিত্তীয় আধুনিক তথা ভোগবিলাসী মানুহৰ বহুগামী চৰিত্ৰৰ স্বৰূপ উন্মোচন কৰা হৈছে। একেদৰে 'প্ৰেম আৰু পৃথিৱী' নামৰ গল্পটোতো নায়কে পত্নী ইৰাৰ প্ৰতি বিতুষ্ট হৈ প্ৰাক্তন প্ৰেমিকা উৎপলাৰ কাষ চাপিছে। 'বিবাহ'ক অসহনীয় বান্ধোন বুলি ভাবি তাৰ পৰা মুক্তি পোৱাৰ যি মানসিকতা তাক গল্পকাৰে মধ্যবিত্তীয় মানুহৰ চৰিত্ৰ হিচাপে উপস্থাপন কৰিছে।

জানি থওঁ আহক

ৰমা দাশে অসমৰ সচিবালয়ত এজন অতি সুদক্ষ আৰু দায়িত্বশীল বিষয়া হিচাপে শ্বিলঙত কাম কৰি সুনাম অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেওঁ বিত্ত বিভাগৰ বিশেষ বিষয়া, সহকাৰী সচিব, অৱসৰ সচিব হিচাপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰি শেষত অসম চৰকাৰৰ উপ সচিব পদৰ পৰা ১৯৬৭ চনৰ ৩১ অক্টোবৰত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

ৰমা দাশৰ গল্পসমূহৰ ভিতৰত 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে' এটা জনপ্ৰিয় গল্প হিচাপে পৰিগণিত। ইয়াত শ্বিলঙত কৰ্মৰত ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ ডেকা অধ্যাপক জয়ন্ত বৰুৱাৰ প্ৰতি কেইবাগৰাকীও বিবাহিতা-অবিবাহিতা নাৰীৰ আসক্তিৰ কাহিনীৰ জৰিয়তে উচ্চমধ্যবিত্তীয় অভিজাত নাৰীৰ দেহসৰ্বস্ব প্ৰেমৰ প্ৰতি থকা ভোগ লালসাক উদঙাই দিয়া হৈছে। 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে' - গল্পটোত গল্পকাৰে জয়ন্ত চৰিত্ৰটোৰ মাজেৰে ৰোমাণ্টিক প্ৰেমৰ উচ্ছাস সুন্দৰ ৰূপে দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছে। জয়ন্তই প্ৰেমৰ অনুভূতিৰে ৰঞ্জিত হৈ সামাজিক সকলো শৃংখল ভাঙি, প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগকো নেওচি প্ৰেমিকাৰ সৈতে মিলনৰ আকাংক্ষাৰে আগবাঢ়িছে। তেওঁৰ মুখত দিয়া উক্তিয়ে প্ৰতিপন্ন কৰিছে যে জয়ন্তই মানুহৰ চিৰস্বাধীন, চিৰমুক্ত ৰূপটোহে বিচাৰে। আচলতে ৰমা দাশৰ এই গল্পটোত নৱন্যাসবাদী আন্দোলনৰ চেতনা তথা আবেগ আৰু উচ্ছাস সুন্দৰভাৱে প্ৰকাশৰ পাইছে। সমালোচক হোমেন বৰগোহাঞিয়ে ৰমা দাশৰ 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে' গল্পত নৱন্যাসবাদৰ চৰম অভিব্যক্তি মূৰ্ত হৈ উঠিছে বুলি কৈছে। অন্যহাতে 'ৰোডোডেন্ড্ৰনৰ বিলাস' নামৰ গল্পটোত নমিতা আৰু মিছেছ্ কাকতি নামৰ দুটি চৰিত্ৰই অভিনেত্ৰী হোৱাৰ উচ্চাকাংক্ষা আৰু কল্পনাবিলাসিতাৰ বাবে নিজস্বতা হেৰুৱাই আত্মসন্মানকো জলাঞ্জলি দিছে।

দেৱযানী নামৰ চৰিত্ৰটিৰ সুখী বিবাহিত জীৱনৰ মাজতো অতৃপ্তিৰ কাহিনীৰে 'মৰাসুঁতি' নামৰ গল্পটো ৰচনা কৰা হৈছে। তেওঁৰ বান্ধৱী মাধৱীৰ কিশোৰ ভাতৃ মানিকে কবিতাৰ জৰিয়তে তেওঁৰ প্ৰতি থকা নিষ্পাপ প্ৰেম প্ৰকাশ কৰিছে। এই কথা দেৱযানীয়ে স্বামী অসীমৰ আগতো স্বীকাৰ কৰিছে। মাণিকৰ মৃত্যুৰ পাছত দেৱযানীৰ মনত সৃষ্টি হোৱা অন্তৰ্দ্বন্দ্ব আৰু বিবেকৰ যুদ্ধই নাৰীমনৰ এক জটিল অৱস্থা ফুটাই তুলিছে।

নাৰী চৰিত্ৰৰ অন্য এক স্বৰূপ দেখিবলৈ পোৱা যায় ৰমা দাশৰ 'ৰুদ্ধ যৌৱন' নামৰ গল্পটোত। য'ত বাৰে বাৰে প্ৰেমত প্ৰবঞ্চিত হৈ এগৰাকী নাৰীয়ে অৱশেষত নতুন

প্ৰেমিকৰ কাষ চাপিবলৈও ভয় কৰিছে। তাৰ পৰিৱৰ্তে মনৰ মাজতে প্ৰেমক প্ৰতিপালন কৰি তেওঁ সুখী হ'বলৈ চেষ্টা কৰিছে। এই গল্পটিত নাৰী-হৃদয়ৰ প্ৰেম আৰু চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্যৰ সুকীয়া ৰূপ এটি গল্পকাৰে অংকন কৰিছে। 'সেতুবন্ধন' নামৰ গল্পটিত আকৌ নিজৰ সম্পৰ্কীয় ককায়েককে প্ৰেম নিবেদন কৰিছে উপমা নামৰ নাৰী চৰিত্ৰটিয়ে। 'অচল-টকা'ত তিনিটা চৰিত্ৰৰ মাজেৰে প্ৰেম আৰু যন্ত্ৰণাৰ কাহিনী হৃদয়স্পৰ্শী ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে।

ৰমা দাশৰ অন্যান্য গল্প, 'বিদ্ৰোহ', 'প্ৰায়শ্চিত্ত', 'কোন এওঁ নতুন মিৰাণ্ডা' আদিতো মানৰ মনৰ অন্তৰ্দ্বন্দ, মানসিক অস্থিৰতা, জীৱনৰ ঘাত-প্ৰতিঘাত, সংঘাত আদিৰ কাহিনী অনুভৱশীল ৰূপত চিত্ৰিত হৈছে। কিন্তু দেখা যায় যে, নৰ-নাৰীৰ প্ৰেম, দৈহিক কামনা-বাসনা, নাৰী-চৰিত্ৰৰ বৈচিত্ৰ্যময় স্বৰূপ একোটাইহে ৰমা দাশৰ চুটিগল্পক বহুলভাৱে প্ৰভাৱান্বিত কৰি ৰাখিছে।

ৰমা দাশে 'প্ৰায়শ্চিত্ত' নামৰ গল্পটোত হৰিশ নামৰ এজন বিবেকবান ড্ৰাইভাৰ চৰিত্ৰৰ মাজেৰে মানুহৰ জীৱনৰ জটিল মানসিক অৰ্ন্তদ্বন্দ্বৰ মূৰ্ত প্ৰকাশ ঘটাবলৈ সক্ষম হৈছে। ৰোমান্টিক প্ৰেমৰ গল্পসমূহৰ পৰা সম্পূৰ্ণ আঁতৰি আহি এটি ব্যতিক্ৰমী চৰিত্ৰৰ অংকনেৰে 'প্ৰায়শ্চিত্ত' নামৰ গল্প সৃষ্টিত তেওঁ দক্ষতাৰ পৰিচয় দিছে। গাড়ী চলাই জীৱন নিৰ্বাহ কৰা হৰিশে পত্নীক প্ৰথম সন্তান জন্মৰ সময়ত হোৱা জটিলতাৰ বাবে হেৰুৱাবলগীয়া হৈছিল। সিদিনাও তেওঁ গাড়ী চলাবলৈ ওলাই গৈছিল বাবে ঘৈণীয়েকক মৃত্যুমুখৰ পৰা বচাব নোৱাৰিলে বুলি অপৰাধবোধত ভুগি থকা হৰিশে পুনৰ সংসাৰ নকৰিলে। নিজৰ ব্যক্তিত্বৰে সকলোৰে শ্ৰদ্ধা-মৰম পোৱা মানুহজনে অপ্ৰত্যাশিত ভাৱে নিজে চালকৰ আসনত বহি থকা অৱস্থাতে নাম-গোত্ৰৰ পৰিচয় নজনা লেৰেলা-চেৰেলা বুঢ়ী এগৰাকীক মৃত্যুমুখলৈ ঠেলি দিবলগীয়া ঘটনাই হৰিশক মৃতপ্ৰায় কৰি তুলিলে। হৰিশে গাড়ী চলাবলৈ এৰি দি মানসিক যন্ত্ৰণাত ভাৰাক্ৰান্ত হৈ চিন্তাৰ আঁত হেৰুৱাই পেলালে। হৰিশে ভাবি ভাবি পাৰ নাপাই এনেদৰেও চিন্তা কৰে মই বাৰু কুটিল নিয়তিৰ হাতৰ পুতলা নেকি? গল্পকাৰে হৰিশৰ ভাৱনাক স্বাভাৱিক ভাষাৰে এনেদৰে মূৰ্ত কৰি তুলিছে — ইমান সাৱধানী, ইমান কৰ্তব্যপৰায়ণ, এজন মানুহৰ মটৰৰ আগত ক'ৰবাৰ নিচিনা, নজনা, দাল-দৰিদ্ৰ বুঢ়ী এজনী আত্মজাহ দি আহি মৰিল কেলেই? আৰু মৰিলেই যদি সেই মৰাৰ ভিতৰত কি ইঙ্গিত নিহিত আছে, সি নিজে তাৰ একো গম নাপালে কেলেই? (প্ৰায়শ্চিত্ত, ১১৩)
ৰমা দাশৰ গল্পসমূহ অধ্যয়ন কৰিলে চকুত পৰা বৈশিষ্ট্যসমূহ এনেধৰণৰ —

সময়সীমাৰ ফালৰ পৰা ৰমা দাশৰ গল্পই আৱাহন যুগক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। অৱশ্যে বিষয়বৈচিত্ৰ্য আৰু প্ৰকাশভংগীৰ ব্যতিক্ৰমধৰ্মিতাৰে ৰমা দাশৰ গল্প সমসাময়িক অন্যান্য গল্পকাৰসকলতকৈ যথেষ্ট পৃথক আছিল। জীৱন-জগত সম্পৰ্কীয় নতুন চিন্তা-চেতনাৰ লগতে তেওঁৰ গল্পই বিদেশী সমাজখনৰ সৈতেও অসমীয়া পাঠকক পৰিচয় কৰাই দিছিল। মূলতঃ প্ৰেমৰ গল্পকাৰ হিচাপে খ্যাত ৰমা দাশৰ গল্পত মানুহৰ মনস্তাত্ত্বিক জটিলতাবোৰো নগ্ন ৰূপত উন্মোচিত হোৱা দেখিবলৈ পোৱা যায়। ক'ব পাৰি যে, তেওঁৰ গল্পত চিত্ৰিত সমাজ তথা চৰিত্ৰৰ মনোজগতৰ উন্মুক্ত প্ৰতিফলনে গল্পসমূহক বিশেষ বৈশিষ্ট্য প্ৰদান কৰিছে।

ৰমা দাশৰ গল্পত পটভূমি হিচাপে ক্ৰিয়া কৰা সমাজখন হৈছে আধুনিক ভোগসৰ্বস্ব এখন মধ্যবিত্তীয় সমাজ। আপাতঃ দৃষ্টিত পৰিপূৰ্ণ তথা স্বচ্ছন্দতাৰে ভৰপূৰ এই সমাজখন প্ৰকৃততে ফোঁপোলা আৰু অন্তঃসাৰশূন্য। পুৰণি মূল্যবোধ্যৰ প্ৰতি বিতুষ্ট মনোভাবে শিপাচ্ছিন্ন আধুনিকতাৰ জন্ম দিছে। ফলশ্ৰুতিত নগৰীয়া সুসভ্য জীৱনৰ অন্তৰালত যিধৰণৰ ভোগবাদী মানসিকতা আৰু বিলাসপ্ৰিয়তা গঢ় লৈ উঠিছে তাকেই গল্পকাৰ ৰমা দাশে সূক্ষ্মভাৱে কাহিনীৰ মাধ্যমেৰে গল্পসমূহত তুলি ধৰিছে।

ৰোমান্টিক আৱেদনেৰে পৰিপুষ্ট ৰমা দাশৰ গল্পসমূহত প্ৰেম আৰু যৌনতাই মূল উপজীব্য হিচাপে ভুমুকি মাৰিছে। 'বৰ্ষা যেতিয়া নামে', 'অচল টকা', 'মৰাসুঁতি', 'ছলে-বলে-কৌশলে প্ৰায়শ্চিত্ত', 'জাহ্নৱী', 'প্ৰেম আৰু পৃথিৱী', 'জীৱনৰ এৰাতি' আদি গল্পসমূহত জৈৱিক প্ৰেমৰ মূৰ্ত্ত প্ৰকাশ দেখিবলৈ পোৱা যায়। সমাজে নিৰ্ণয় কৰি দিয়া বৈধ-অবৈধৰ সীমাৰেখাডাল অতিক্ৰমি অৱদমিত দৈহিক-কামনা পূৰণ কৰিবলৈ যাওঁতে উদ্ভৱ হোৱা মানসিক দ্বন্দ, পাপবোধ, অনুশোচনা আৰু নৈতিকতাৰ প্ৰশ্নৰে ৰমা দাশৰ গল্পৰ চৰিত্ৰসমূহ ভাৰাক্ৰান্ত। এনেদৰেই গল্পকাৰে দেহাশ্ৰিত প্ৰেমৰ এক নতুন ব্যাখ্যা আগবঢ়াবলৈ সক্ষম হৈছে। অৱশ্যে মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীটোৰ একাংশ আধুনিক ভোগসৰ্বস্ব লোকৰ জীৱনৰ ছবি অংকনেৰে সেই মানুহৰ নগ্ন ৰূপটো দেখুৱাই দিলেও তেওঁৰ প্ৰেমৰ কল্পনা মাটিৰ পৃথিৱীৰ সৈতে সম্পৃক্ত হৈ আছে। নৱন্যাসবাদৰ ৰোমান্টিক উচ্ছাসে তেওঁৰ গল্পসমূহক স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে সমুজ্বল কৰি তুলিছে।

ৰমা দাশৰ গল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হ'ল তেওঁৰ শক্তিশালী ভাষা আৰু প্ৰকাশভংগী। ৰোমান্টিক উচ্ছাস প্ৰকাশক আবেগ সঞ্চাৰিণী ভাষা প্ৰয়োগত তেওঁক সিদ্ধহস্ত বুলিব পাৰি। অৱশ্যে নাটকীয় ঠাঁচত কিতাপী ভাষাৰে কথা কোৱা চৰিত্ৰসমূহে মাজে সময়ে গল্পৰ আবেদন নষ্ট কৰাও দেখা যায়।

ৰমা দাশৰ গল্পত মানুহ অৰ্থাৎ চৰিত্ৰৰ মন আৰু মুডৰ ওপৰত প্ৰকৃতি বা পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ প্ৰভাৱ সুন্দৰ ৰূপত ফুটাই তোলা দেখা যায়। যাৰ ফলত আচবাব পত্ৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বিভিন্ন পৰিবেশ আৰু প্ৰকৃতিৰ ভিন্ন ৰূপে তেওঁৰ গল্পত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। চৰিত্ৰৰ মনৰ ওপৰত এনেবোৰ বস্তুৱে সক্ৰিয় প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা দিশটো তেওঁ স্পষ্ট কৰি তুলিছে।

তদুপৰি মানৱ-জীৱনৰ সংগ্ৰাম, সংঘাত তথা অন্যান্য আনুষংগিক বহু ঘটনা-পৰিঘটনাও ৰমা দাশৰ গল্পত অন্তৰস্পৰ্শী ৰূপত অংকিত হৈছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

ৰমা দাশৰ গল্পৰ ভাষা আৰু উপস্থাপন শৈলী সাৱলীল নে?

....

....

....

২.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

সামগ্ৰিকভাৱে পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে দেখা যায় যে, ৰমা দাশৰ গল্পসমূহ শক্তিশালী ভাষা আৰু প্ৰকাশভংগীৰ মধুৰতাৰে বিশেষত্বপূৰ্ণ। ভাষাৰ ইংগিতধৰ্মিতা, কাব্যিকতাৰ উপৰি মনোগ্ৰাহী বৰ্ণনা আৰু পৰিস্থিতি উপস্থাপনৰ নাটকীয়তাই তেওঁৰ গল্পক এক সুন্দৰ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। কাহিনী অথবা চৰিত্ৰৰ কাৰ্য-কলাপৰ সজীৱ-জীৱন্ত বৰ্ণনাই আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে উৎকণ্ঠা বৰ্তাই ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে যদিও কোনো কোনো ঠাইত পৰিণতিমুখী কাহিনীৰ গতি মন্থৰ হোৱা লক্ষ্য কৰা যায়। তদুপৰি বৰ্ণনা-বাহুল্যই কোনো ক্ষেত্ৰত গল্পৰ কলাত্মক বা শিল্পগুণ হ্ৰাস কৰিছে যেন অনুভৱ হয়।

একেদৰে, চৰিত্ৰ-চিত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰতো একে আষাৰে ক'ব পাৰি যে, গল্পকাৰ হিচাপে মানৱ হৃদয়ৰ অভ্যন্তৰত প্ৰৱেশ কৰাত ৰমা দাশ পূৰামাত্ৰাই সফল হৈছে যদিও ৰোমাণ্টিক ভাবোচ্ছাসৰ মাত্ৰাধিক্যই চৰিত্ৰৰ ব্যক্তিত্ব প্ৰকাশ আৰু বিকাশত বাধা প্ৰদান কৰিছে। পৰিণতিস্বৰূপে, গল্পসমূহৰ মাধ্যমেৰে এক আদৰ্শ জীৱনবোধ প্ৰতিফলিত কৰাত গল্পকাৰ বিফল হৈছে। যাৰবাবে, স্বাভাৱিকতে কেইবাটাও গল্প সুখদায়ক পৰিসমাপ্তিৰ মুখামুখি হ'ব পৰা নাই।

ৰমা দাশৰ গল্পৰ এক ব্যতিক্ৰমী বৈশিষ্ট্য হৈছে- মানুহৰ মনোজগতত পৰিৱেশৰ প্ৰভাৱৰ সুন্দৰ প্ৰতিফলন। ৰ'দ, বৰষুণ, বতাহ, জোনাক আদি প্ৰাকৃতিক উপাদানবোৰে মানুহৰ চিন্তা-ভাৱনাৰ পৃথিৱীখনত সৃষ্টি কৰা ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়াক গল্পকাৰে নিখুঁত ৰূপত তুলি ধৰিছে। একেদৰে, নিৰ্জীৱ বস্তু এপদকো চৰিত্ৰৰ দৰে জীৱন্ত ৰূপত উপস্থাপন কৰি তেওঁ গল্পকাৰ হিচাপে বিশেষ প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিবলৈ সক্ষম হৈছে।

গতিকে ক'ব পাৰি যে, ৰমা দাশৰ প্ৰতিটো গল্পই সমপৰ্যায়ৰ উচ্চমানবিশিষ্ট গুণ দাবী নকৰিলেও বিষয়বস্তুৰ নতুনত্ব তথা অন্যান্য ব্যতিক্ৰমী বৈশিষ্ট্যৰে অসমীয়া চুটি-গল্পৰ জগতখনত সুকীয়া স্থান দখল কৰি আছে।

২.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

১। ৰমা দাশৰ চুটিগল্পই কোনটো যুগক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে? তেওঁৰ গল্পত এই যুগৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কিদৰে প্ৰকাশ পাইছে আলোচনা কৰক।

২। ৰমাদাশৰ চুটিগল্পসমূৰ বিষয়বস্তু আৰু প্ৰকাশভংগীৰ বিষয়ে উদাহৰণসহ আলোচনা এটি যুগুত কৰক।

৩। ৰমা দাশৰ চুটিগল্পৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ তেওঁৰ গল্পৰ মাজেৰে কেনেদৰে প্ৰকাশ পাইছে সেই বিষয়ে আলোচনা কৰক।

২.৭ প্রসংগ গ্রন্থ (References/Suggested Readings)

১) *ৰমা দাশৰ গল্প সমগ্র* ঃ ষ্টুডেন্টছ্ ষ্টৰছ, কলেজ হোষ্টেল ৰোড, গুৱাহাটী, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০০০

২) *অসমীয়া চুটি গল্প অধ্যয়ন* ঃ প্র !াদ কুমাৰ বৰুৱা, ডিব্ৰুগড়, বনলতা, তৃতীয় প্ৰকাশ-২০০৮

৩) *অসমীয়া গল্প সংকলন* (প্ৰথম খণ্ড), সম্পাঃ হোমেন বৰগোহাঞি, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, তৃতীয় প্ৰকাশ, ২০০৪

৪) *অসমীয়া চুটিগল্প ঃ ঐতিহ্য আৰু বিৱৰ্তন*, সম্পাঃ ড° অপূৰ্ব বৰা, যোৰহাট, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০১২

* * *

তৃতীয় বিভাগ
বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্প

বিভাগৰ গঠন ঃ

৩.১ ভূমিকা (Introduction)
৩.২ উদ্দেশ্য (Objectives)
৩.৩ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ পৰিচয়
৩.৪ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্প
৩.৫ সাৰাংশ (Summing Up)
৩.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)
৩.৭ প্ৰসঙ্গ পুথি (References/Suggested Readings)

৩.১ ভূমিকা (Introduction)

অসমীয়া সাহিত্যত চুটিগল্পৰ জন্ম হয় আধুনিক যুগত অৰ্থাৎ ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষভাগত। সাহিত্যৰথী লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাতত -অসমীয়া চুটিগল্পৰ শুভাৰম্ভ হয়। তেওঁৰ পৰৱৰ্তী সময়ত শৰৎচন্দ্ৰ গোস্বামী, দণ্ডিনাথ কলিতা, সূৰ্যকুমাৰ ভূঞা আদিয়েও গল্প ৰচনাত হাত দিছিল। অসমীয়া সাহিত্যত চুটিগল্পৰ বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত ‘আৱাহন’ আলোচনীৰ অৱদান উল্লেখযোগ্য। এইসময়ত গল্পৰ বিষয়বস্তু আৰু আঙ্গিক দুয়োক্ষেত্ৰতে নতুনত্বৰ সূচনা হ’ল। ‘আৱাহন’ৰ গল্পতে ব্যক্তিৰ অনুভূতি আৰু সামাজিক আদৰ্শৰ মুকলি প্ৰকাশ ঘটা দেখা যায়। দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ মাজভাগত বিভিন্ন কাৰণত ‘আৱাহন’ৰ প্ৰকাশ অনিয়মীয়া হ’বলৈ ধৰিলে। এনে সসময়তে জন্ম হ’ল আন এখন আলোচনী ‘ৰামধেনু’। অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বিকাশ আৰু বিস্তাৰৰ ক্ষেত্ৰত ‘ৰামধেনু’ আলোচনীয়ে এক উল্লেখযোগ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে। এই সময়ত নতুন আদৰ্শৰে এদল নতুন গল্প লেখকৰ সৃষ্টি হৈছিল। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যও এই ‘ৰামধেনু’ যুগৰে এজন নিপুণ গল্পকাৰ। এই বিভাগত বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্পৰ সামগ্ৰিক বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ পোৱাকৈ এটি আলোচনা আগবঢ়োৱা হৈছে।

৩.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

এই বিভাগত ৰামধেনু যুগৰ গল্পকাৰ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্প সম্পৰ্কে এক সামগ্ৰিক ৰূপৰেখা দাঙি ধৰা হৈছে। ইয়াৰ অধ্যয়নৰ মাজেৰে আপোনালোকে-

- বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ সামান্য পৰিচয় লাভ কৰিব পাৰিব;
- বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্প সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব;
- ৰামেধেনু যুগৰ চুটিগল্পৰ বিষয়ে আভাস লাভ কৰিব

৩.৩ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ পৰিচয়

'মৃত্যুঞ্জয়', 'ইয়াৰুইংগম'ৰ দৰে উচ্চখাপৰ উপন্যাস ৰচনাৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনক সমৃদ্ধিশালী কৰা বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ ১৯২৪ চনত শিৱসাগৰ জিলাৰ চফ্ৰাই চাহ বাগিচাত জন্ম হৈছিল। ঐতিহ্যমণ্ডিত কটন মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৪৫ চনত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ লগতে ১৯৫৩ চনত তেওঁ অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই ১৯৭৭ চনত 'অসমীয়া সাহিত্যত হাস্য-ব্যংগ' শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থৰ বাবে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে আৰু জব্বলপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা সন্মানীয় ডি.লিট. উপাধি লাভ কৰে।

ৰামধেনু যুগৰ এজন শক্তিশালী গদ্য লেখক বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য একাধাৰে কবি, নাট্যকাৰ, গল্পকাৰ, ঔপন্যাসিক, গীতিকাৰ আৰু সাংবাদিক। এজন সফল ঔপন্যাসিক বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত উপন্যাসসমূহ হ'ল — *ৰাজপথে ৰিঙিয়াই* (১৯৫৬), *আই* (১৯৬০), *ঈয়াৰুইঙ্গম* (১৯৬১), *প্ৰতিপদ, শতঘ্নী* (১৯৬৪), *মৃত্যুঞ্জয়* (১৯৭০), *চিনাকি সুঁতি* (১৯৭১), *বল্লৰী* (১৯৭৩), *কবৰ আৰু ফুল* (১৯৭২), *ডাইনী* (১৯৭৬), *ৰঙা মেঘ* (১৯৭৬), *নষ্ট চন্দ্ৰ* (১১৯৭৬), *শৰত কোঁৱৰ* (১৯৭৬), *মুনিচুনিৰ পোহৰ* (১৯৭৯), *কালৰ হুমুনিয়াহ* (১৯৮২), *চতুৰংগ* (১৯৮৭), *ফুল কোঁৱৰৰ পখী ঘোঁৰা* (১৯৮৮), *বুঢ়ী আইতাৰ পুৰাণ* (১৯৯৩) আদি। নিজস্ব বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ ভট্টাচাৰ্যৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত গল্প সংকলন কেইখন হ'ল - *কলং আজিও বয়* (১৯৬২), *সাতসৰী* (১৯৬৩), *খিৰিকী কাষৰ আসন* (১৯৯৮) আৰু *পুৰণি গল্পৰ ন-ৰূপ* (২০০০)। *'সান্ধ্যত্বৰ'* (১৯৯০) তেখেতৰ একমাত্ৰ কবিতাৰ পুথি। তেখেতৰ অন্যান্য গ্ৰন্থৰ ভিতৰত *'ডেৰশ বছৰৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত এভুমুকি', 'সংবাদ সাহিত্য', 'অসমীয়া সাহিত্যত হাস্যৰস', 'চীনত কি দেখিলোঁ', 'বাহিয়া যাত্ৰা'*ৰ নাম উল্লেখযোগ্য। এইসমূহৰ উপৰিও বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই বাৰখনমান নাটক, কেইখনমান জীৱনীগ্ৰন্থ, বহুসংখ্যক গীত আৰু বিভিন্ন বিষয়ৰ প্ৰবন্ধ লিখি থৈ গৈছে।

অসমীয়া সাহিত্যত বাস্তৱবাদৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা যুগান্তকাৰী আলোচনী 'ৰামধেনু'ৰ সম্পাদক বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই ১৯৫১-৬৩ চনলৈকে আলোচনীখনৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বত থাকি নব্য দিগ্‌দৰ্শনেৰে এক নতুন যুগৰ সূচনা কৰিলে। তেখেতে ৰামধেনুৰ উপৰিও সাদিনীয়া নৱযুগ আৰু প্ৰকাশৰ সম্পাদনাৰ দায়িত্বও গ্ৰহণ কৰিছিল। তেখেত 'বাঁহী', 'দৈনিক অসমীয়া', — আৰু 'জনতা' ৰ সহকাৰী সম্পাদক হিচাপেও কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য অসম সাহিত্য সভাৰ সোণালী অধিবেশনৰ (বঙাইগাঁও, ১৯৮৩) সভাপতি আছিল।

৩.৪ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ চুটিগল্প

ৰামধেনু যুগৰ বলিষ্ঠ গল্পকাৰসকলৰ অন্যতম বীৰেন্দ্ৰকুমাৰ ভট্টচাৰ্য। তেখেতৰ গল্পসমূহত মানৱিক চেতনা আৰু জৈৱিক তাড়না আবেদনশীল ৰূপত প্ৰকাশিত হৈছে। নিজস্ব বৈশিষ্ট্যৰে ৰঞ্জিত তেখেতৰ গল্পসমূহৰ মাজত আধুনিক জীৱনৰ ভালেমান সমস্যা মূৰ্ত হৈ উঠা দেখা যায়। সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক জীৱনৰ প্ৰতিফলন ঘটা তেখেতৰ গল্পসমূহৰ মাজত এটা আদৰ্শ প্ৰকাশ কৰাৰ চেষ্টা পৰিলক্ষিত হয়। উদাৰ দৃষ্টিভংগী আৰু সংযত ভাব প্ৰকাশ-ৰীতিয়ে তেখেতৰ গল্পসমূহক এক নিজস্ব ৰূপ প্ৰদান কৰিছে।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টচাৰ্যৰ গল্পৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে সুগভীৰ মানৱীয় চেতনা। তেখেতৰ সৰহভাগ গল্পৰ মাজতে মানৱীয় চেতনাৰ অনুৰণন লক্ষণীয়। দ্বিতীয় মহাসমৰৰ পটভূমিত লিখা ‘এজনী জাপানী ছোৱালী’ শীৰ্ষক গল্পটো গভীৰ মানৱীয় আৱেদনেৰে পৰিপুষ্ট। গল্পটোৰ জৰিয়তে গল্পকাৰে যুদ্ধৰ বিপক্ষে আৰু মানৱতাৰ সপক্ষে এক সমূহীয়া চেতনা জগাই তুলিবলৈ সক্ষম হৈছে। গল্পটোত যুদ্ধৰ ভয়াৱহতাৰ লগতে সংস্কাৰকামী মনোভাৱৰো ক্ষীণ প্ৰতিধ্বনি শুনা যায়। সেইদৰে ‘কলং আজিও বয়’, ‘ৱাৰ্ড নং দুই’, ‘মিঞা মনচুৰ’ আদি গল্পবোৰৰ মাজতো বিশ্বজনীন মানৱীয় চেতনাৰ প্ৰকাশ ঘটিছে। নিস্বাৰ্থ মানৱ-প্ৰীতিৰ এক অপূৰ্ব নিদৰ্শন ‘মিঞা মনচুৰ’ গল্প, য’ত নিজৰ জীৱনকো তুচ্ছ জ্ঞান কৰি মানৱতাৰ দাবীতে প্ৰতিদান নিবিচৰাকৈ আনৰ কাৰণে জীৱন উচৰ্গা কৰিব পাৰে। এনেদৰে তেখেতৰ গল্পৰাজিৰ মাজত মানৱীয়তাৰ অনুৰণন দেখা যায়।

জানি থওঁ আহক

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টচাৰ্যই ১৯৭৯ চনত ‘মৃত্যুঞ্জয়’ উপন্যাসৰ বাবে ভাৰতীয় সাহিত্যৰ সৰ্বোচ্চ সন্মান জ্ঞানপীঠ বঁটা আৰু ‘ইয়াৰুইংগম’ৰ বাবে ১৯৬১ চনত সাহিত্য অকাডেমী বঁটা অৰ্জন কৰে।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টচাৰ্যৰ গল্পত সমাজ সচেতনতাৰ প্ৰকাশ সুন্দৰ ৰূপত ঘটিছে। ‘ৱাৰ্ড নং দুই’ তেনেধৰণৰ এটা সমাজ সচেতনতামূলক গল্প। এই গল্পত স্বাধীনতাৰ পৰবৰ্তী কালৰ ভাৰতৰ সামাজিক অৱক্ষয়, নৈতিকতাৰ স্খলন আদিয়ে দৰিদ্ৰ জনসাধাৰণক পথভ্ৰষ্ট কৰাৰ প্ৰতিচ্ছবি ফুটি উঠিছে। সেইদৰে ঈদৰ জোন, এনেয়ে, প্ৰেম আৰু শ্ৰেয়, সাঁথৰ, মিঞা মনচুৰ আদি গল্পতো সমাজ সচেতনতাৰ প্ৰকাশ ঘটা দেখা যায়। ‘মাকণৰ গোঁসাই’ গল্পটোতো প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতিফলন তথা তাৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰা হৈছে। অসহায় নাৰী মাকণৰ প্ৰতি যি সামাজিক অবিচাৰ, অন্যায় হৈছে, তাৰ বিৰোধীতাৰে মাকণৰ কণ্ঠ উজলি উঠিছে। এই গল্পবোৰৰ জৰিয়তে লেখকৰ সমাজ সচেতনতা তথা আধুনিক মনৰ পৰিচয় পোৱা যায়।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ সৰ্বাধিক গল্পতে সামাজিক বাস্তৱতাৰ ছবি দেখা যায়। সমাজ সচেতনতাৰ লগতে তেওঁৰ গল্পত মানুহৰ জৈৱিক সমস্যাসমূহেও স্থান পাইছে। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই মাৰ্ক্সীয় সমাজবাদৰ আধাৰত সমাজ পুনৰ্গঠনৰ যি স্বপ্ন দেখিছিল, সেয়া তেখেতৰ গল্পসমূহৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ পাইছে। শ্ৰমিক আন্দোলন, ধৰ্মঘট আদিক বিষয়বস্তু হিচাপে লৈ তেখেতে বহুকেইটা গল্প ৰচনা কৰিছে। তাৰ ভিতৰত 'কলং আজিও বয়', 'ৱাৰ্ড নং দুই' উল্লেখযোগ্য।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পত সমসাময়িক সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক জীৱনৰ প্ৰতিফলন ঘটা দেখা যায়। 'কলং আজিও বয়' তেখেতৰ এনেধৰণৰ এটা গল্প। এই গল্পত ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু স্বাধীন ভাৰতক লৈ সকলো ভাৰতবাসীয়ে দেখা স্বপ্নৰ প্ৰকাশ ঘটিছে। কিন্তু ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পাছত ঠগীৰাম, সোণপাহিৰ দৰে দৰিদ্ৰ লোকৰ জীৱনৰ একো পৰিৱৰ্তন নঘটিল; যাৰ বাবে সিহঁতে ভাবিবলৈ বাধ্য হ'ল যে এয়া 'ধনীৰহে স্বাধীনতা'। এই স্বাধীনতা সিহঁতৰ কাৰণে অৰ্থহীন হৈ পৰিল। সেইদৰে ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক সমস্যাক লৈ লিখা তেখেতৰ গল্প 'চাম'ন অব দি মাউন্ট' আৰু 'ঔৰ্দ্ধদেহিক'। উখুলৰ আশে-পাশে থকা বিদ্ৰোহৰ হিংসাত্মক কাৰ্যক লৈ 'চাম'ন অব দি মাউন্ট' আৰু অসম আন্দোলনৰ পটভূমিক লৈ 'ঔৰ্দ্ধদেহিক' গল্প ৰচনা কৰিছে। বিপ্লৱৰ দ্বাৰা এখন নতুন সমাজ গঢ়াৰ প্ৰৱল আশা তেখেতৰ গল্পবোৰৰ মাজত দেখা যায়।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পত ফ্ৰয়েডীয় যৌন মনঃস্তত্ত্বৰ সফল প্ৰয়োগ দেখা যায়। অৱশ্যে তেখেতৰ গল্পত ফ্ৰয়েডৰ যৌন মনঃস্তত্ত্বৰ পোনপটীয়া প্ৰকাশ ঘটাৰ বিপৰীতে মৌলিক প্ৰবৃত্তিৰূপে প্ৰেমে মানুহৰ জীৱন কিদৰে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে তাৰ ব্যাখ্যা আছে। তেওঁৰ গল্পসমূহত দৈহিক আকৰ্ষণক মাজে মাজে আধ্যাত্মিকতাৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ কৰাৰো যত্ন কৰিছে। তেনেধৰণৰ এটা গল্প হৈছে 'মাকণৰ গোসাঁই'। গল্পটোত বাপুকণ গোঁসাইৰ মৌলিক কাম-প্ৰবৃত্তি আৰু নীতিবোধৰ দ্বন্দ্ব আৰু মাকণৰ আধ্যাত্মিক মূল্যবোধৰ গুৰুত্বই গল্পটোৰ সৌন্দৰ্য বঢ়াইছে। সেইদৰে 'শলিতা মামী' গল্পটোত শলিতা আৰু বগীৰামৰ বিবাহ-বহিৰ্ভূত প্ৰেমৰ কৰুণ পৰিণতি দেখুৱাইছে। দুয়োটা গল্পতে ফ্ৰয়েডৰ যৌন মনঃস্তত্ত্বৰ সমান্তৰালভাৱে লেখকৰ সংস্কাৰবোধ আৰু সনাতন প্ৰমূল্যৰ প্ৰতি থকা আস্থাৰ প্ৰকাশ ঘটিছে। 'ছিৰালা আৰু চিন্দুইন', 'মন আৰু বাৎসায়ন' আদি নৰ-নাৰীৰ যৌন মনঃস্তত্ত্ব প্ৰকাশক গল্প।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পসমূহত এখন সুস্থ-সবল সমাজ ৰচনাৰ প্ৰতি লেখকৰ গভীৰ বাসনা দেখা যায়। প্ৰচলিত সামাজিক পৰম্পৰা, আধ্যাত্মিকতা আৰু সংস্কাৰেৰে পৰিপূৰ্ণ সমাজখনৰ প্ৰতি থকা আস্থা তেখেতৰ গল্পসমূহত দেখা যায়। মানৱীয় অনুভূতিসমূহ জাগ্ৰত কৰি তুলিবলৈ তেখেতে সততে যত্নপৰ হোৱা যায়। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পত জনজাতীয় সমাজখনেও ভুমুকি মাৰিছে। নগা সমাজৰ গণতান্ত্ৰিক চেতনাৰ অংকুৰণৰ পটভূমিত ৰচনা কৰিছে 'আজি বিয়া, কাইলৈ গাঁও পঞ্চায়ত' গল্পটো। এটা

প্ৰেম-কাহিনীৰ জৰিয়তে নগাসকলৰ সমাজ-ব্যৱস্থা তুলি ধৰা গল্পটোৰ বিষয়বস্তু হৈছে ন-পুৰণিৰ সংঘাত আৰু নতুনৰ জয়। সমাজৰ উন্নয়নৰ স্বাৰ্থত সংস্কাৰমুখী পৰিৱৰ্তনৰ যে আৱশ্যকতা আছে, এই কথাই গল্পটোত প্ৰকাশিত হৈছে। এনেধৰণৰ পৰিৱৰ্তনকামী সমাজ গঠনৰ পোষকতা কৰা ভট্টাচাৰ্যৰ আন এটা গল্প হৈছে 'ৱাৰ্ড নং দুই'। গল্পটোত স্বাস্থ্য ভাগি পৰা দৰিদ্ৰ লোক এজনৰ চিকিৎসালয়ত থাকি পুনৰ স্বাস্থ্যৱান হৈ উঠাৰ চিত্ৰ এখন দাঙি ধৰা হৈছে। যুদ্ধৰ বিভীষিকাই দৰিদ্ৰ কৰি তোলা জনতাৰ প্ৰতিচ্ছবিখনৰ লগতে পৰিৱৰ্তনৰো কামনা গল্পকাৰে কৰিছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

'সমাজ চেতনা গল্পকাৰ বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পসমূহৰ মূল আধাৰ''— কথাষাৰ সঁচা নে? (৪০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ দিয়ক)

....

....

....

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পৰ কাৰিকৰী কৌশলে তেখেতৰ গল্পসমূহক উৎকৃষ্ট ৰূপ দিছে। নিঃস্বাৰ্থ ত্যাগৰ নিদৰ্শনেৰে উজ্বল 'মিঞা মনচুৰ' গল্পৰ চিত্ৰধৰ্মী বৰ্ণনাই গল্পটোৰ মাধুৰ্য বঢ়াইছে। গল্প এটা সফল হ'বলৈ হ'লে গল্পকাৰে যথোপযুক্ত পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাতো প্ৰয়োজন। এইক্ষেত্ৰত বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য সফল হৈছে। চমকপ্ৰদ বৰ্ণনাৰে গল্পসমূহক এক বিশিষ্ট মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে। তদুপৰি লক্ষ্যৰ একমুখিতাই গল্পসমূহৰ বিষয়বস্তুক এক নিটোল ৰূপত বান্ধি ৰাখিছে। তেখেতৰ এটি দীঘলীয়া গল্প 'কলং আজিও বয়'ত ভাব বা ফলশ্ৰুতিৰ ঐক্য অকণো বিনষ্ট হোৱা নাই। গল্পটোত সংলাপৰো প্ৰচুৰ পয়োভৰ ঘটা দেখা যায়। সেইদৰে 'ৱাৰ্ড নং দুই' গল্পটোত কথকতাৰ শৈলী আছে আৰু লগতে ইয়াৰ চৰিত্ৰাংকনত নতুনত্ব অনাৰ প্ৰয়াস দেখা যায়।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পৰ পৰিৱেশ চিত্ৰণ আৰু চৰিত্ৰ চিত্ৰণ অতি বাস্তৱধৰ্মী। 'এজনী জাপানী ছোৱালী' গল্পটোত চৰিত্ৰৰ বৈচিত্ৰ্য আৰু পৰিৱেশৰ চিত্ৰধৰ্মিতা সুন্দৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। গল্পটোৰ নায়িকা ফুমিক'ৰ চৰিত্ৰটো অত্যন্ত গতিশীল এটা চৰিত্ৰ। তেখেতৰ গল্পৰ চৰিত্ৰবোৰ গতিশীল আৰু স্বকীয়। দ্বন্দ্ব আৰু সংঘাতেৰে সক্ৰিয় চৰিত্ৰসমূহৰ মাজেদি লেখকগৰাকীৰ বক্তব্য প্ৰকাশ পালেও চৰিত্ৰবোৰ গল্পৰ বাহক নহয়। অৱশ্যে চুটিগল্পত লেখকে চৰিত্ৰৰ মাজেৰে কি ক'বলৈ বিচাৰিছে জানিব বিচৰাতকৈ পাঠকে বাস্তৱ জীৱন-চিত্ৰৰ প্ৰতিফলন হোৱাতোহে বিচাৰে। চুটিগল্পত বিভিন্ন কলা-কৌশলৰ প্ৰয়োগেৰে চৰিত্ৰৰ বিশিষ্ট দিশ কিছুমান প্ৰকাশ কৰাৰ যত্ন কৰা হয়।

চুটিগল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য নাটকীয় পৰিৱেশ সৃষ্টি বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পতো দেখা যায়। তেনেধৰণৰ নাটকীয় পৰিৱেশ সম্পন্ন এটি গল্প হ'ল 'ঈদৰ জোন'। গল্পটোত কেৱল নাটকীয় বাৰ্তালাপে নহয়, কোমল কল্পনা আৰু অনুভূতিৰ পয়োভৰে ইয়াক এক কাব্যধৰ্মী আবেদনো প্ৰদান কৰিছে। গল্পটোত পৰিৱেশৰ সজীৱতা আৰু বাস্তৱ ধৰ্মিতাৰ প্ৰকাশত গল্পকাৰ সফল হৈছে। তেখেতৰ প্ৰায়বোৰ গল্পতে নাটকীয় পৰিস্থিতি নিৰ্মাণৰ জৰিয়তে ঘটনাৰ পৰিৱেশ চিত্ৰময় কৰি তোলা দেখা যায়। তদুপৰি বৰ্ণনাভঙ্গীৰ কলাসুলভ গুণৰ বাবেই তেখেতৰ গল্পসমূহ কাব্যিক হৈ পৰাও দেখা যায়। তেখেতৰ গল্পসমূহ ৰবীন্দ্ৰনাথৰ গল্পৰ দৰেই গীতিধৰ্মী। ভাব আৰু ঘটনাৰ ঐক্যকেন্দ্ৰিকতাৰ বাবেই সম্ভৱতঃ তেখেতৰ চুটিগল্পত জীৱন সম্পৰ্কেও গভীৰ আৰু জটিল দৃষ্টিভংগী দেখা যায়। এইক্ষেত্ৰত তেখেতৰ 'চাম'ন অন দি মাউন্ট' গল্পলৈ আঙুলিয়াব পাৰি।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ বাক্যৰীতি আৰু প্ৰকাশভংগীৰ মাজত সংগতি ৰক্ষা হৈ আহিছে। তেখেতৰ গল্পসমূহত অনাৱশ্যকীয় বাক্যাড়ম্বৰ নাই। বক্তব্যক শক্তিশালী কৰাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰয়োগ কৰা কাব্যধৰ্মিতা আৰু নাট্যগুণধৰ্মিতাৰ উপৰিও আলংকাৰিক প্ৰয়োগ অতি চমৎকাৰ। তেখেতৰ গল্পসমূহৰ মাজত অসমীয়া লোক-সাহিত্যৰ অমূল্য সম্পদ ফকৰা-যোজনাৰ প্ৰয়োগ দেখা যায়। তদুপৰি গল্পৰ বিষয়-বৈচিত্ৰ্য স্পষ্ট কৰি তুলিবলৈ গল্পকাৰে সুন্দৰ ৰূপত কথকতাৰ শৈলী বৰ্ণনা কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে 'শলিতা মামী' গল্পটোত ব্যৱহৃত কথনশৈলী-

'পাপ-পুণ্য মোৰ। কিন্তু তোমাৰ শুনাত আপত্তি কি। মোৰ কথা
শুনাবলৈ মানুহ পোৱা নাই....।'

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পৰ এটা বৈশিষ্ট্য হৈছে যে তেওঁৰ গল্প শেষ হৈয়ো শেষ নহয়গৈ। পাঠকলৈ থৈ যায় উৎকণ্ঠা। এই উৎকণ্ঠাই পাঠকৰ দৃষ্টিক পূৰ্ঠ কৰাৰ লগতে তেখেতৰ গল্পসমূহকো অনন্য ৰূপ প্ৰদান কৰিছে। নামকৰণৰ ক্ষেত্ৰতো বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পসমূহ সফল হৈছে বুলিব পাৰি। 'কলং আজিও বয়', 'শলিতা মামী' আদি গল্পৰ নামকৰণৰ অৰ্থৱহ দিশৰ উন্মোচন গল্পকাৰে কৰিছে। সেইদৰে 'ঈদৰ জোন' গল্পটিত নামকৰণৰ সাৰ্থকতা গল্পটোৰ সামৰণি বাক্যৰ জৰিয়তে প্ৰকাশ পাইছে-

'তাৰ কথা কেৱল এই জোনটোৱে জানে, সুলোচনাই নেজানে,
কাৰণ তাই জোনটোতকৈয়ো দূৰত থাকে।'

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পত লোকজীৱনৰ পকা সংগৃহীত সমলৰ পয়োভৰ দেখা যায়। 'কলং আজিও বয়' গল্পত দেশৰ স্বাধীনতাৰ কথা সুঁৱৰি ঠগীৰামে নিজৰ জন্মভূমিৰ গৌৰৱ কৰিছে, য'ত কলঙৰ পাৰৰ দ'ল-দেৱালয়ৰ উল্লেখ পোৱা যায়। লগতে বিহুগীতৰ ব্যৱহাৰেৰে কল্পনা প্ৰয়াসী মনক প্ৰবোধ দিছে-

'চাউল চিটা মাৰি পাৰ বন্দী কৰোঁ
শালত বন্দী কৰোঁ হাতী,
বৰঘৰৰ ভিতৰত মইনাক বন্দী কৰোঁ
দেহে কৰে উজানে ভাটী।'

কথিত শব্দৰ সঘন প্ৰয়োগ, শব্দৰ দ্বিৰুক্তি, অলংকাৰপূৰ্ণ শব্দশৈলী, উপমা-বৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰয়োগ, জতুৱা ঠাঁচ-খণ্ডবাক্যৰ যথোপযুক্ত ব্যৱহাৰ, নাটকীয় বচনভংগী আদিয়ে বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পক সমৃদ্ধিশালী কৰিছে।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পসমূহত সামাজিক-সাংস্কৃতিক জীৱনৰ বিভিন্ন ছবি অংকিত হোৱা দেখা যায়। কৃষিজীৱি জনতাৰ সহজ-সৰল ৰূপ, বানপানীকে ধৰি বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগে জুৰুলা কৰা দৰিদ্ৰ জনসাধাৰণৰ দুৰ্দশাগ্ৰস্ত অৱস্থাৰ চিত্ৰণ তেখেতৰ গল্পত দেখা যায়। লগতে মৌজাদাৰ বা ধনী শ্ৰেণীৰ শোষণৰ বলি হোৱা সৰ্বহাৰা লোকৰ চিত্ৰও তেখেতৰ গল্পত ফুটি উঠা দেখা যায়। 'কলং আজিও বয়' গল্পত সহজ-সৰল কৃষিজীৱি জনতাৰ প্ৰতীক ঠগীৰাম আৰু সোণপাহী প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি ক্ষোভিত হৈ পৰিছে। হতাশ হৈ পৰিলেও পুনৰ কলঙৰ দুয়োপাৰ কৃষিৰে নদন-বদন হোৱাৰ আশাও কৰিছে। গল্পটোত নগৰীয়া সমাজৰ মানুহে গাঁৱৰ মানুহৰ দুৰ্দশাৰ কথা নুবুজাৰ ছবি এখনো প্ৰকট হৈ পৰিছে। অৰ্থাৎ দুয়োখন সমাজৰ মাজত থকা পাৰ্থক্যখিনি বুজা গৈছে। সমাজৰ প্ৰগতিৰ লগে লগে সংস্কৃতিৰ অৱধাৰিত গতিশীলতা সম্পৰ্কেও গল্পটোত প্ৰকাশ পাইছে।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পসমূহত অসমৰ সমাজ-সংস্কৃতিৰ লোক প্ৰথা কিছুমানৰ প্ৰতিফলন ঘটাও দেখা যায়। আলহী-অতিথিক কৰা আপ্যায়ন, তামোল-পাণৰ বঁটাৰ ব্যৱহাৰ, পূজা-পাতল কৰা, কোমল চাউল-দৈ-গাখীৰৰ ব্যৱহাৰ, জাত-কুলৰ বিচাৰ আদি দিশবোৰ তেখেতৰ বিভিন্ন গল্পত চকুত পৰে। 'শলিতা মামী', 'মাকণৰ গোঁসাই' আদি তেনেধৰণৰ লোক-সাংস্কৃতিক দিশৰ প্ৰতিফলন ঘটা গল্প।

বৰ্তমান সমাজৰ বিশেষকৈ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীটোৰ যি অতিমাত্ৰা নগৰকেন্দ্ৰিক আকৰ্ষণ, সেয়াও বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পৰ বিষয় হৈ পৰিছে। 'পিতনি', 'পঁজাল' আদি গল্পত নগৰীয়া জীৱনৰ প্ৰতি অহেতুক মোহ আৰু ইয়াৰ বিষম পৰিণতি প্ৰকাশ পাইছে। সেইদৰে, 'ব্ৰেইন ড্ৰেইন' বা মেধাৱী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বহিৰ্গমনৰ দৰে ভয়াৱহ সামাজিক সমস্যাৰ প্ৰকাশ ঘটিছে তেখেতৰ 'প্ৰব্ৰজন'ৰ দৰে গল্পত।

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ লেখক আছিল আৰু তেখেতৰ এই দায়বদ্ধতা অধিকাংশ গল্পতে প্ৰকাশ পাইছে। তেখেতৰ দৃষ্টিৰে বেয়াখিনিক আঁতৰাই ভালখিনিক গল্পৰ মাজেৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব বিচাৰিছিল। সমাজ বিৰোধী অশুভ শক্তিবোৰ নসাৎ কৰি তেওঁ এখন শক্তিশালী স্বচ্ছ সমাজ গঠনৰ পোষকতা কৰিছিল। সেয়ে তেখেতৰ

গল্পবোৰৰ মাজত হাজাৰ দুখ-সংঘাতৰ পাছতো ৰিণিকি ৰিণিকি হ'লেও আশাবাদৰ মিহি সুৰ এটা শুনা যায়।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

'বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই মানৱতাবাদী চিন্তাধাৰাৰ গল্প ৰচনা কৰিছে নে? (৩০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ দিয়ক)

....

....

....

৩.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পবোৰত এটা আধুনিক দৃষ্টিকোণ প্ৰতিফলিত হোৱা দেখা যায়। যদিও এই দৃষ্টি পোনপটীয়া বা স্পষ্ট নহয়, তথাপি সমসাময়িক সমাজৰ প্ৰেক্ষাপটত আধুনিক দৃষ্টিকোণৰ পৰোক্ষ প্ৰকাশ দেখা যায়। যদিও ঔপন্যাসিক হিচাপে বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ খ্যাতি অধিক তথাপি গল্পৰ ক্ষেত্ৰতো তেখেতৰ সৃষ্টিশীল বৈচিত্ৰ্য অনস্বীকাৰ্য। সামাজিক-ৰাজনৈতিক সচেতনতা, বাস্তৱমুখী প্ৰকাশভংগী আৰু গভীৰ মানৱীয় চেতনাৰ প্ৰকাশ তেখেতৰ গল্পৰ মাজত নিজস্ব ৰূপত ফুটি উঠিছে। বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ সকলো ৰচনাতে প্ৰাঞ্জলতা আৰু সংযম দেখা যায়। শেষত ক'ব পাৰি যে ৰামধেনু যুগৰ গল্পকাৰসকলৰ ভিতৰত বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই চুটিগল্পক আঙ্গিক কৌশলৰ উপৰিও বৌদ্ধিক দিশতো গভীৰতা দান কৰিলে। ক'ব পাৰি, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য ৰামধেনু যুগৰ এজন বলিষ্ঠ তথা নিপুণ গল্পকাৰ।

৩.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

১) বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

২) 'কলং আজিও বয়' গল্পটোৰ চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কেনেদৰে প্ৰকাশ পাইছে আলোচনা কৰক।

৩) বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্পত সামাজিক জীৱনৰ চিত্ৰণ কেনেদৰে ঘটিছে আলোচনা কৰক।

৩.৭ প্ৰসঙ্গ পুথি (Reference/Suggested Readings)

আধুনিক অসমীয়া সাহিত্যৰ পৰিচয়, লীলা গগৈ, বনলতা, তৃতীয় সংস্কৰণ, ২০১৩

বীৰেন্দ্ৰকুমাৰ ভট্টাচাৰ্যৰ গল্প-সম্ভাৰ (প্ৰথম খণ্ড), অতুলানন্দ গোস্বামী আৰু বিনীতা ভট্টাচাৰ্য, চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০০৯

গল্প আৰু গল্পকাৰ (প্ৰথম খণ্ড), প্ৰাপ্তি ঠাকুৰ, জাগৰণ প্ৰিন্টাৰ্ছ, ২০১২

ৰামধেনুৰ চুটিগল্প, জাগৰণ প্ৰিন্টাৰ্ছ, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০০৮

* * *

চতুৰ্থ বিভাগ
শীলভদ্ৰৰ চুটিগল্প

বিভাগৰ গঠন ঃ

৪.১ ভূমিকা (Introduction)
৪.২ উদ্দেশ্য (Objectives)
৪.৩ শীলভদ্ৰৰ পৰিচয়
৪.৪ শীলভদ্ৰৰ চুটিগল্পৰ আলোচনা
৪.৫ সাৰাংশ (Summing Up)
৪.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Question)
৪.৭ প্ৰসঙ্গ গ্ৰন্থ (Reference/Suggested Readings)

৪.১ ভূমিকা (Introduction)

অসমীয়া সাহিত্যৰ এটি বিশিষ্ট ধাৰা চুটিগল্প। অসমীয়া সাহিত্যৰ আধুনিক যুগত সৃষ্টি হোৱা এই ধাৰাটোৱে বিভিন্নজন গল্পকাৰৰ হাতত বিকাশ লাভ কৰি আজিৰ অৱস্থাত উপনীত হৈছে। প্ৰথমাৱস্থাৰ গল্প-সমূহতকৈ লাহে লাহে গল্পৰ বিষয়বস্তু, প্ৰকাশ কৌশলৰ দিশত নতুনত্বৰ আগমণ ঘটিবলৈ ধৰিলে। অসমীয়া চুটিগল্পত উল্লেখযোগ্য বৰঙণি যোগোৱা আলোচনী 'ৰামধেনু'ৰ শেষৰফালে আত্মপ্ৰকাশ কৰা এজন গল্পকাৰ ৰেৱতী মোহন দত্ত চৌধুৰী। অধ্যয়ন পুষ্ট আৰু অভিজ্ঞতালব্ধ জীৱনৰ প্ৰকাশেৰে সাহিত্য ৰচনা কৰা এইজন লেখক শীলভদ্ৰ নামেৰে পাঠক সমাজত পৰিচিত।

৪.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

এই বিভাগত ৰামেধেনু যুগৰ গল্পকাৰ শীলভদ্ৰৰ গল্প সম্পৰ্কে এক সামগ্ৰিক ৰূপৰেখা দাঙি ধৰা হৈছে। ইয়াৰ অধ্যয়নৰ মাজেৰে আপোনালোকে-

- শীলভদ্ৰৰ গল্প সম্পৰ্কে জানিব পাৰিব;
- উত্তৰ ৰামধেনু যুগৰ চুটিগল্প সম্পৰ্কে আভাস লাভ কৰিব পাৰিব;
- শীলভদ্ৰৰ বিষয়ে সামান্য পৰিচয় লাভ কৰিব পাৰিব।

৪.৩ শীলভদ্ৰৰ পৰিচয়

অসমীয়া সাহিত্যত শীলভদ্ৰ ৰূপে পৰিচিত ৰেৱতী মোহন দত্ত চৌধুৰী (১৯২৪-২০০৮) উত্তৰ ৰামধেনু যুগৰ এগৰাকী শ্ৰেষ্ঠ গল্পকাৰ। ১৯৬৪ চনত তেওঁ শীলভদ্ৰ ছদ্মনামেৰে 'অসম বাতৰি'ৰ পূজা সংখ্যাত প্ৰকাশিত 'অভিযোগ' নামৰ গল্পটোৱে অসমীয়া

সাহিত্য জগতত প্ৰৱেশ কৰে। ১৯৭৫ চনত মুঠ বাৰটা গল্পৰে তেওঁৰ প্ৰথম গল্প সংকলন 'বাস্তৱ' প্ৰকাশ পায়। ১৯৬৪ চনৰ পৰা ২০০৮ চনলৈ প্ৰায় দুকুৰি বছৰৰো অধিক কাল সাহিত্য চৰ্চাত ব্ৰতী হৈ থকা শীলভদ্ৰই প্ৰায় চাৰি শতাধিক গল্প, উপন্যাস আৰু অন্যান্য ৰচনাৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছে। তেওঁৰ গল্প-সংকলনসমূহ হ'ল- *বাস্তৱ, কোনো ক্ষোভ নাই, সমুদ্ৰতীৰ, তৰুৱা কদম, আকৌ মধুপুৰ, শীলভদ্ৰৰ কুৰিটা গল্প, ৰাতুবাবুৰ গেৰেজ, দায়িত্ব আৰু অন্যান্য গল্প, জীৱন আৰু অন্যান্য গল্প, দূৰগত আৰু অন্যান্য গল্প, প্ৰতীক্ষা, মধুপুৰ বহুদূৰ, তৰ্পণ, উত্তৰ নাই, আপোন মানুহ, মধুপুৰৰ মধুকৰ, জীৱনৰ ৰং, অন্য এক মধুপুৰ*। ১৯৯৪ চনত *মধুপুৰ বহুদূৰ* গল্প সংকলনৰ বাবে তেওঁ সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰে আৰু সাহিত্য জগতলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ বাবে তেওঁক ২০০১ চনত অসম উপত্যকা সাহিত্য বঁটাৰে সন্মান যচা হয়। *মধুপুৰ আৰু তৰংগিনী* (১৯৭১) উপন্যাসৰ জৰিয়তে ঔপন্যাসিক হিচাপে আত্মপ্ৰকাশ কৰা শীলভদ্ৰৰ প্ৰকাশিত উপন্যাসকেইখন হ'ল— আগমনীৰ ঘাট (১৯৭৩), *আঁহত গুৰি* (১৯৭৩), *অবিচ্ছিন্ন* (১৯৮০), *গধূলি* (১৯৮১), *অনুসন্ধান* (১৯৮৭) আৰু প্ৰাচীৰ। সুসংবদ্ধ কাহিনী এটি নাথাকিলেও অতি কম পৰিসৰতে সমাজ জীৱনৰ বাস্তৱ চিত্ৰ ফুটাই তোলাৰ প্ৰয়াস দেখা যায়। তেখেতে *স্মৃতিচাৰণ, মধুপুৰৰ স্মৃতি* আৰু *অতীতৰ খণ্ডিত চিত্ৰ* শীৰ্ষকেৰে তিনিখন আত্মজীৱনী ৰচনা কৰে। তেখেতে বহুকেইখন গ্ৰন্থ অনুবাদৰ কামতো হাত দিছিল। শীলভদ্ৰই দ্য আছাম ট্ৰিবিউন কাকতত কিছুদিন কাম কৰাৰ লগতে কটন মহাবিদ্যালয়, অসম অভিযান্ত্ৰিক মহাবিদ্যালয় আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়তো (অংশকালীন) শিক্ষক হিচাপে সেৱা আগবঢ়ায়।

জানি থওঁ আহক

শীলভদ্ৰৰ অনুসন্ধান আৰু অপৰাজেয় উপন্যাস ভাৰতীয় জ্ঞানপীঠে হিন্দী ভাষালৈ আৰু নেচনেল বুক ট্ৰাষ্টে অবিচ্ছিন্ন আৰু গধূলি উপন্যাস বঙালী আৰু হিন্দী দুয়োটা ভাষালৈ অনুবাদ কৰিছে।

৪.৪ শীলভদ্ৰৰ চুটিগল্পৰ আলোচনা

সম্পূৰ্ণ নিজস্ব কলা-কৌশল প্ৰয়োগ কৰি বাস্তৱধৰ্মী কাহিনীৰ সৃষ্টিৰে চুটিগল্প ৰচনা কৰা শীলভদ্ৰ অসমীয়া সাহিত্যৰ জগতৰ এক ব্যতিক্ৰমী লেখক। তেওঁৰ চুটিগল্পত নিটোল কাহিনীৰ বিপৰীতে বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ সমাৱেশেৰে নিৰ্দিষ্ট অঞ্চল একোটা অথবা মানৱ জীৱনৰ মহত্ব প্ৰকাশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা দেখা যায়।

অসমীয়া গল্প সাহিত্যত নিজৰ জীৱনৰ প্ৰচুৰ অভিজ্ঞতাক লৈ গল্প ৰচনা কৰা শীলভদ্ৰৰ শক্তিশালী গদ্যশৈলীয়ে অসমীয়া সাহিত্যক এক বিশেষ বৈশিষ্ট্য প্ৰদান কৰিছে। শীলভদ্ৰই সকলো সময়তে অবিৰামভাৱে লগত লৈ ফুৰিছে তেওঁৰ জন্মস্থান মধুপুৰৰ স্মৃতি। সেয়েহে তেওঁৰ প্ৰায়ভাগ গল্প আৰু উপন্যাসৰ পটভূমি মধুপুৰ বা গৌৰীপুৰ।

গল্পসমূহৰ জৰিয়তে তেওঁ অতীত আৰু বৰ্তমানৰ জীৱন্ত সামাজিক পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ অৱলম্বনত মধুপুৰৰ চিত্ৰ সজীৱ কৰি তুলিছে। এইক্ষেত্ৰত তেওঁৰ 'মধুপুৰ বহুদূৰ' গল্পটো বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। গল্পটিত তেওঁ অতীত আৰু বৰ্তমানৰ মধুপুৰৰ বৰ্ণনা কৰিছে এনেদৰে —

> "আমাৰ সৰুকালত মধুপুৰ উন্নতিৰ শীৰ্ষ পৰ্যায় পাইছিলগৈ। শিক্ষা আৰু সংস্কৃতিৰ কেন্দ্ৰস্থল। তাৰ পাছততো অৱক্ষয়ৰ ইতিহাস। এটা পঁজাঘৰ জৰাজীৰ্ণ অৱস্থাত থাকিব পাৰে, মানুহৰ কৌতূহল উদ্ৰেক কৰাৰ একো নাই। কিন্তু এটা বিৰাট প্ৰসাদৰ ভগ্নাৱস্থাই মনত মিশ্ৰ অনুভূতিৰ সঞ্চাৰ কৰে।"
> (মধুপুৰ বহুদূৰ)।

শীলভদ্ৰৰ গল্পত সমাজৰ বাস্তৱ জীৱনৰ চিত্ৰ অতি সুন্দৰ ৰূপত ফুটি উঠা দেখা যায়। তেখেতৰ 'মধুপুৰ বহুদূৰ' গল্পটোত গল্পকাৰে এসময়ত জমিদাৰৰ শাসনত থকা গৌৰীপুৰৰ মানুহৰ লগত জড়িত তেওঁৰ মধুৰ স্মৃতি ৰোমন্থন কৰাৰ লগতে সময়ৰ সোঁতত এই সৰু চহৰখনলৈ অহা পৰিৱৰ্তনৰ বাস্তৱ চিত্ৰ অংকন কৰিছে। গল্পটিত মধুপুৰৰ পৰিৱৰ্তনৰ জৰিয়তে উত্তৰ-ঔপনিৱেশিক কালত অসমৰ প্ৰান্তীয় সমাজ এখন কিদৰে পৰিৱৰ্তনৰ সোঁতত আগবাঢ়িছে, তাৰ আভাস স্পষ্টৰূপত প্ৰকাশ পাইছে।

শীলভদ্ৰৰ গল্পত দলিত আৰু শোষিতজনৰ প্ৰতি অনুকম্পা প্ৰকাশ পাইছে যদিও তেওঁ কোনো বিশেষ গোষ্ঠীৰ প্ৰতিভূ হিচাপে থিয় দিয়া নাই। সেইদৰে বাস্তৱ জীৱনৰ চাক্ষুস অভিজ্ঞতালব্ধ জ্ঞান তেওঁৰ গল্পৰ মূল বিষয়বস্তু। কৰ্মজীৱনত বিভিন্ন ঠাইৰ লগত জড়িত হৈ পোৱা অভিজ্ঞতাই তেওঁৰ গল্পত ঠাই পাইছে। সেয়েহে শীলভদ্ৰৰ গল্পত বিষয়বস্তুৰ ভিন্নতা দেখা যায়। অৱশ্যে তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে সচেতন আৰু বাস্তৱিক চিন্তাৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ।

শীলভদ্ৰৰ গল্পৰীতিক সমালোচনাত্মক বাস্তৱতাৰ ৰীতি বুলি ক'ব পাৰি। ঘটনা বিন্যাসক তেওঁ সামাজিক পৰিস্থিতিৰ আলমত পৰীক্ষা কৰে। শ্ৰেণী বিদ্বেষ আৰু ভ্ৰান্তিয়ে মানুহৰ জীৱন কিদৰে দুৰ্দশাপূৰ্ণ কৰি তোলে তাৰ বৰ্ণনা 'সংগ্ৰাম' গল্পত ভালদৰে ফুটি উঠিছে। গল্পটোত মানুহৰ প্ৰেম, ঈৰ্ষা, শ্ৰেণী-বিদ্বেষ, সামাজিক উচ্চ স্তৰত আৰোহণ কৰাৰ আকাঙ্খা, বিক্ষুব্ধতা, আপোচৰ মনোবৃত্তি-সকলো আছে। গল্পটিৰ মূল চৰিত্ৰ মহেশ আৰু অৰুণা। মহেশে আৰ্থিক দুৰৱস্থাৰ বাবেই অৰুণাৰ পিতৃ মহিম বৰুৱাৰ ঘৰত থাকি স্কুলত পঢ়ে। অৰুণাই মহেশক ভাল পাইছিল যদিও তেওঁলোকৰ ঘৰত চাকৰ হিচাপে থকা মহেশৰ ভালপোৱাক শ্ৰেণী-বিদ্বেষৰ উৰ্দ্ধত তুলিব নোৱাৰি তিল তিলকৈ নিজক ধ্বংস কৰিছে। আনহাতে, মহেশৰ সামাজিক স্তৰত আৰোহণ কৰিবৰ প্ৰবল ইচ্ছাৰে সেই ভালপোৱাক বজাৰৰ দামী বস্তুৰ দৰে গণ্য কৰিছে।

পৰিসৰৰ বিস্তৃতি শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ আন এক বৈশিষ্ট্য। তেওঁৰ 'মধুপুৰ বহুদূৰ' গল্পটি সৰু সৰু দহটা খণ্ডৰ সমষ্টি। লগতে সমাজৰ পৰা আহৰণ কৰা তেজ-মঙহৰ

চৰিত্ৰসমূহৰ মনস্তাত্বিক বিশ্লেষণ তেওঁৰ গল্পত দেখা যায়। এটা বা দুটা কথাতে তেওঁ চৰিত্ৰৰ অন্তঃস্থল পৰিষ্কাৰ কৰি দেখুৱাব পাৰিছিল। পৰিস্থিতিৰ বিশ্লেষণ অবিহনে শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ চৰিত্ৰই গতি লাভ নকৰে। সেয়েহে পৰিস্থিতিৰ খুটি-নাটি আৰু চৰিত্ৰৰ খুটি-নাটি দুয়োটা বিষয়তে তেওঁ সমানে গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে।

সত্বাৰ বিচ্ছিন্নকৰণ শীলভদ্ৰৰ কেইবাটাও গল্পৰ বিষয়বস্তু। 'ছাঁৰ ৰাজ্যত', 'জিতেনক বিচাৰি', 'ব্যৱধান' আদি গল্পত চৰিত্ৰৰ নিঃসংগতা আৰু সমাজ বহির্ভূত মনৰ অৱস্থা বৰ্ণিত হৈছে। সত্বাৰ এই বিচ্ছিন্নকৰণ মানৱীয় অস্তিত্বৰ লগত জড়িত হৈ আছে। তেওঁৰ 'ব্যৱধান' গল্পত সত্বাৰ বিচ্ছিন্নকৰণ অধিক উজ্জ্বল ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে—

'সৰোজ চৌধুৰী কোঠাৰ একফালে আৰু ৰমলা চৌধুৰী আনফালে।

মাজত কেইফুটমান নহয়, কেইবাখনো মহাদেশৰ ব্যৱধান।' (ব্যৱধান)

শীলভদ্ৰই পূৰ্ণাংগ প্লটৰ সৃষ্টি নকৰাকৈ মাজে মাজে বিচ্ছিন্ন প্লটৰ অৱতাৰণা কৰিছে। তেওঁ প্ৰায়েই ৰূপকাত্মক প্লটৰ জৰিয়তে গল্পক বিশিষ্টতা প্ৰদান কৰিছে।

শীলভদ্ৰৰ গল্পত সমকালীন সমাজৰ শোষক, শাসক আৰু ভণ্ড শ্ৰেণী চৰিত্ৰক ব্যংগ কৰা হৈছে যদিও এই ব্যংগ সুতীক্ষ্ণ নহয়। গল্পবোৰ বাস্তৱধৰ্মী হোৱাৰ বাবে কোনো শ্ৰেণী চৰিত্ৰক ব্যংগ কৰিলেও সেইবোৰ ব্যংগ যেন ধাৰণা হোৱাৰ পৰিৱৰ্তে বাস্তৱ সমাজৰ ধাৰণা এটাহে মনলৈ আহে। তেখেতৰ গল্পত প্ৰাত্যহিক জীৱনৰ দেখি থকা জগতখন আৰু তাত নিহিত সত্যই প্ৰাণ পাই উঠিছে।

শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য ভাষা আৰু কথনভংগীৰ স্বকীয়তা। সৰল ভাষা আৰু স্বকীয় কথনভংগী তেওঁৰ গল্পৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য। গোৱালপৰীয়া স্থানীয় ভাষাৰ ব্যৱহাৰে তেওঁৰ গল্পক বাস্তৱধৰ্মী ৰূপ প্ৰদানৰ লগতে গল্পৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰিছে। তেওঁৰ গল্পৰ চৰিত্ৰৰ মুখত ব্যৱহাৰ কৰা এনে কথনৰীতিৰ উদাহৰণ হ'ল—

'ঘৰৰ কাষেৰে গগন ঠাকুৰক গৈ থকা দেখি কৃষ্ণ ঠাকুৰে মাত লগালে, - "কোটে হাতে আসলু?" "আলোকঝাড়িৰ বাঘটো দেখি আসলু। বাপৰে কি প্ৰকাণ্ড বাঘঙ্গ (মধুপুৰ বহুদূৰ)

তেখেতৰ অধিকাংশ গল্পই নিটোল ৰূপত উপস্থাপিত হৈছে। বাক্য-সংযোগ আৰু ভাবানুভূতিৰ সংযম তেখেতৰ গল্পত ফুটি উঠা দেখা যায়। পলমকৈ গল্প ৰচনাত মনোনিবেশ কৰিলেও গল্পৰ কলা-কৌশল আয়ত্ত কৰি গল্প ৰচনাত নিপুণতাৰ পৰিচয় দিছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ ভাষাৰ স্বকীয়তা ক'ত? (৪০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ দিয়ক)

....

....

....

শীলভদ্ৰই তেওঁৰ স্মৃতিৰ মাজতে সকলো সময়তে সযত্নে সাঁচি ৰখা মধুপুৰৰ অভিজ্ঞতাৰ আধাৰত শতাধিক গল্প ৰচনা কৰিছে। সেই গল্পসমূহৰ ভিতৰত- 'মধুপুৰ বহুদূৰ', 'অন্য এক মধুপুৰ', 'আকৌ মধুপুৰ', গৌৰীপুৰ, 'সংগ্ৰাম' আদি কৰি প্ৰায় ভাগ গল্পৰ পটভূমি হৈছে মধুপুৰ। মধুপুৰক পটভূমি হিচাপে ৰচিত এই গল্পসমূহত মধুপুৰৰ সমাজ ব্যৱস্থা, মধুপুৰত বাস কৰা বিচিত্ৰ মানুহ আৰু তেওঁলোকৰ জীৱনধাৰাৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা হৈছে। মধুপুৰত এৰি অহা প্ৰাচীন সত্বাটোৰ প্ৰতি শীলভদ্ৰ আকৃষ্ট আৰু সেয়েহে গল্পকাৰে মধুপুৰৰ প্ৰাচীন সত্বাটো লিপিবদ্ধ কৰাৰ প্ৰয়াসেৰেই প্ৰাক্‌স্বাধীনতা কালৰ অসমৰ একমাত্ৰ অঞ্চল য'ত জমিদাৰে শাসন কৰিছিল সেই জমিদাৰকালীন মধুপুৰকেই প্ৰায়ভাগ গল্পৰ পটভূমি হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছে। মধুপুৰৰ এই প্ৰাচীন সত্বাৰ মাজতেই একীভূত হৈ আছে শীলভদ্ৰৰ অস্তিত্ব। মধুপুৰক লৈ ৰচনা কৰা গল্পবোৰত অসংখ্য ঘটনা আৰু অসংখ্য চৰিত্ৰৰ সমাবেশ ঘটিছে। মধুপুৰত বসবাস কৰা জমিদাৰ শ্ৰেণীৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ভিক্ষাৰীলৈকে সকলোবোৰ চৰিত্ৰই তেওঁৰ গল্পত ঠাই পাইছে। শীলভদ্ৰৰ প্ৰতিটো গল্পই একোটা বিশেষ মুহূৰ্তৰ খণ্ড চিত্ৰৰ দৰে আৰু এই আটাইবোৰ খণ্ড চিত্ৰ একেলগে গোট খুৱালে মধুপুৰৰ এখন সম্পূৰ্ণ চিত্ৰ পোৱা যায়।

মধুপুৰক পটভূমি হিচাপে লিখা শীলভদ্ৰৰ এটি উল্লেখযোগ্য গল্প হ'ল- 'মধুপুৰ বহুদূৰ'। মধুপুৰ বা গৌৰীপুৰৰ স্মৃতি লৈ ৰচনা কৰাৰ বাবে তেওঁ ১৯৯৪ চনত সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰিছিল। এই গল্পসংকলনৰ অন্তৰ্গত একে নামৰে গল্প 'মধুপুৰ বহুদূৰ' দহটা খণ্ডৰ এটা যথেষ্ট দীঘল গল্প। আত্মবিবৃতিমূলক এই গল্পটোত কথকে নিজৰ মধুপুৰ কেন্দ্ৰিক কেতবোৰ সৰু সৰু ঘটনাৰ স্মৃতি ৰোমন্থনৰ সহায়ত প্ৰাক্‌স্বাধীনতা কালৰ মধুপুৰৰ সমাজখনৰ চিত্ৰ দাঙি ধৰিছে।

লেখকে কৰ্মসূত্ৰে মধুপুৰ এৰি বহু বছৰ কাল চহৰত থাকিবলৈ লোৱাত চহৰৰ পৰিৱৰ্তিত অৱস্থাক সহজে মানি লৈছে যদিও মধুপুৰৰ পৰিৱৰ্তিত সমাজখনক স্বীকাৰ কৰি ল'ব পৰা নাই। গল্পটিৰ আৰম্ভণিতে তেওঁ পোনপটীয়া ভাষাৰে অতীত আৰু বৰ্তমানৰ মধুপুৰক লৈ হোৱা দ্বন্দ্বৰ কথা উল্লেখ কৰিছে —

> "মধুপুৰৰ কথা চিন্তা কৰিলে মোৰ চকুৰ আগত যিখন
> মধুপুৰৰ চিত্ৰ ভাঁহি উঠে সেইখন কেইবা দশক আগৰ চিত্ৰ।
> মধুপুৰখন স্থিৰ হৈ থকা নাই আৰু এই পৰিৱৰ্তনশীল জগতত
> মধুপুৰৰ মানুহৰো আমূল পৰিৱৰ্তন ঘটিছে।" (মধুপুৰ বহুদূৰ)

'মধুপুৰ বহুদূৰ' গল্পত মধুপুৰৰ কথা ক'বলৈ গৈ গল্পকাৰে গল্পটোত তাহানিৰ জমিদাৰকালীন মধুপুৰৰ কিছু অবিস্মৰণীয় চৰিত্ৰ টানি আনিছে। মধুপুৰ অঞ্চলৰ জমিদাৰ আছিল সকলো ক্ষমতাৰ কেন্দ্ৰবিন্দু। জমিদাৰৰ তত্ত্বাৱধানত মধুপুৰত এক ভিন্ন সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিৱেশ গঢ়ি উঠিছিল। গল্পটিত সুপৰিকল্পিত ঘটনাৰ সমন্বয়ত বা বিশেষ চৰিত্ৰক কেন্দ্ৰ কৰি কোনো কাহিনী সৃষ্টি হোৱা নাই। প্ৰধান চৰিত্ৰৰ স্মৃতিত প্ৰবাসী জীৱন কালত ধৰা দিয়া মধুপুৰকেন্দ্ৰিক সাধাৰণ কেতবোৰ সৰু সৰু ঘটনা আৰু মধুপুৰৰ ভিন্ন মানসিকতাৰ কেতবোৰ মানুহৰ আচৰণ আদিৰ বিৱৰণ গল্পটোত আছে।

শীলভদ্ৰৰ গল্পত জমিদাৰৰ শাসন আৰু শোষণ দুয়োটা দিশেই প্ৰতিফলিত হৈছে। তেওঁৰ গল্পত জমিদাৰ শ্ৰেণীটোৰ উদাৰতা, পৰোপকাৰিতা আদিৰ লগতে বিশেষভাৱে স্থান লাভ কৰিছে জমিদাৰ শ্ৰেণীটোৰ এক বিশেষ মানসিকতা। যিটো মানসিকতাক তেওঁৰ ৰচনাত তেওঁ 'জমিদাৰী মেজাজ' বুলি অভিহিত কৰিছে। এনে ধৰণৰ জমিদাৰৰ মানসিকতাৰ ছবি প্ৰকাশ কৰা গল্প হ'ল 'যুগান্তৰ'। গল্পটিত মধুপুৰত ঊনবিংশ শতিকাৰ মধ্যভাগত জমিদাৰৰ বিৰুদ্ধে হোৱা প্ৰজা বিদ্ৰোহক বিষয়বস্তু হিচাপে লোৱা হৈছে। ইয়াত জমিদাৰৰ শাসন আৰু শোষণৰ বাস্তৱ সন্মত বৰ্ণনা কৰা হৈছে—

> "ঊনবিংশ শতাব্দীৰ মাজভাগত জমিদাৰবোৰৰ ক্ষমতা আছিল অসীম। ব্ৰিটিছ শাসকসকলে জমিদাৰৰ কাম-কাজত হস্তক্ষেপ কৰা নাছিল। জমিদাৰবোৰ আছিল প্ৰজাৰ দণ্ড মুণ্ডৰ কৰ্তা, একেবাৰে আক্ষৰিক অৰ্থত। প্ৰজাক ধৰি আনি কাছাৰীত বান্ধি কোবোৱা, বাঁহ-ভলা দিয়া, এইবোৰ আছিল প্ৰচলিত সাধাৰণ কথা। মাৰৰ কোবত কোনোবা মৰিও যাব পাৰে। মৰিল, মৰিল। কাৰ সাধ্য প্ৰতিবাদ কৰে?" (যুগান্তৰ)

শীলভদ্ৰৰ 'সমস্যা' গল্পটিত মধুপুৰৰ পুৰণি অভিজাত শ্ৰেণীটোৱে পৰম্পৰাগতভাৱে লাভ কৰা নিজস্ব ভেম, অহমিকাৰ উগ্ৰতাৰ বিপৰীতে পূৰ্বৰ সৰলতা, উদাৰতা, আত্মীয়তাক এতিয়াও তেওঁলোকৰ অন্তৰত জীয়াই ৰাখিছে তাৰেই প্ৰকাশ কৰিছে। গল্পৰ চৰিত্ৰ নন্দ বৰুৱা এসময়ৰ সম্ভ্ৰান্ত লোক যাৰ ঘৰত থাকি দুখীয়া ল'ৰা ৰতিকান্তই পঢ়া-শুনা কৰি পিছলৈ চৰকাৰী বিষয়া হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। এবাৰ চৰকাৰী কামত ৰতিকান্ত ধুবুৰীলৈ যাওঁতে নন্দ বৰুৱাৰ ঘৰলৈ গৈ দেখিলে তেওঁলোকৰ পুৰণি আভিজাত্য নাই। পুৰণি আভিজাত্য নাই যদিও নন্দ বৰুৱাৰ পৰিয়ালে ৰতিকান্তক সৰল অকৃত্ৰিম আন্তৰিকতাৰে আপ্যায়ন কৰিছে।

মধুপুৰৰ পৰা বিচ্ছিন্ন হৈ কৰ্মসূত্ৰে মহানগৰৰ বাসিন্দা হোৱা গল্পকাৰ শীলভদ্ৰই মহানগৰত থাকি তাৰ কৃত্ৰিম বাতাৱৰণ, দ্ৰুত ঔদ্যোগীকৰণত গঢ়ি উঠা কল-কাৰখানাবোৰ, দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পোৱা যান-বাহন ইত্যাদি সকলোবোৰে মহানগৰৰ জলবায়ু বিষাক্ত কৰাৰ লগতে তাত বাস কৰা মানুহৰ জীৱনলৈও যে যান্ত্ৰিকতা নমাই আনিছে তাৰ বাস্তৱ ছবি প্ৰকাশ কৰি গল্প ৰচনা কৰিছে। মহানগৰৰ প্ৰদূষিত, বিষাক্ত, কৃত্ৰিম পৰিৱেশে জৰ্জৰিত কৰা জীৱনৰ ভাৱবস্তুক লৈ তেওঁ 'মহানগৰ' নামৰ গল্পটো লিখিছে। এই গল্পৰ প্ৰধান চৰিত্ৰ ধৰণী আৰু সবিতা মহানগৰৰ প্ৰদূষিত জলবায়ুৰ বাবে কিদৰে কষ্টকৰ পৰিস্থিতিৰ মুখামুখি হয় আৰু এই প্ৰদূষিত জলবায়ুয়ে তেওঁলোকৰ শৰীৰত কিদৰে প্ৰভাৱপেলায় তাৰ বৰ্ণনা আছে। মহানগৰত থাকি আধুনিক নগৰীয়া জীৱনত লাভ কৰা বিভিন্ন অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত লিখা তেওঁৰ আন কেইটামান গল্প হ'ল - 'সান্নিধ্য', 'কেম্পাচ', 'পৰিৱেশ', 'সিদ্ধান্ত', 'উপান্তৰ' আদি।

শীলভদ্ৰই সামাজিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক আদি সকলো বিষয়কে তেওঁৰ গল্পত সমালোচকৰ দৃষ্টিৰে বিচাৰ কৰিছে। ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ ঋণাত্মক দিশটোক অতি সূক্ষ্মভাৱে বিশ্লেষণ কৰি তেওঁ 'সূবৰ্ণ জয়ন্তী' গল্পটো ৰচনা কৰিছে। গল্পটিৰ চৰিত্ৰ বীৰেশ্বৰ মহন্তই ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনত যোগদান কৰি চিৰদিনৰ বাবে ঘূণীয়া হৈ আন্দোলনৰ পঞ্চাশ বছৰ পিছত সেই আন্দোলনৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰি আন্দোলনত যোগদান কৰাটো বৰ্তমান কোনো গৌৰবৰ বিষয় নহয় বুলি অনুভৱ কৰিছে। তেনেদৰে বাবৰি মছজিদক কেন্দ্ৰ কৰি সহজ-সৰল সৰ্বসাধাৰণ মানুহ ধৰ্মীয় বিশ্বাসক ৰাজনৈতিক নেতাসকলে নিজৰ লাভৰ বাবে সাধাৰণ জনতাৰ মাজত লগোৱা সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষক লৈ 'প্ৰতীক', 'উন্মাদনা' আদি গল্প ৰচনা কৰিছে।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

কোনটো অঞ্চলৰ পটভূমিক লৈ শীলভদ্ৰই সৰ্বাধিক গল্প ৰচনা কৰিছিল? (৪০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

....

....

....

৪.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ প্ৰত্যেকজন মানুহেই সাধাৰণ মানুহ, ভিন্ন চৰিত্ৰৰ, ভিন্ন স্তৰৰ, ভিন্ন মানসিকতাৰ। কোনোবাজন যদি হত্যাকাৰী আনজন সাধু, যদি কোনোবা এজন ভিক্ষাৰী আনজন অত্যন্ত বিত্তশালী; কোনোবাজন যদি মূৰ্খ, নিৰক্ষৰ আনজন জ্ঞানী-বিদ্বান। এনেধৰণৰ বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ বহুৰঙী ছবি তেওঁৰ গল্পত দেখা যায়। প্ৰায়ভাগ গল্পই চৰিত্ৰ প্ৰধান যদিও গল্পকাৰে প্ৰথম পুৰুষত নাইবা তৃতীয় পুৰুষত এই বাস্তৱ চৰিত্ৰবোৰৰ মাজেদি গল্পবোৰ বৰ্ণনা কৰিছে। মধুপুৰ অঞ্চলৰ লগত সংলগ্ন বাস্তৱ চৰিত্ৰবোৰৰ লগত গল্পকাৰ নিজে সংপৃক্ত হৈ মধুপুৰত বসবাস কৰা বিভিন্ন মানুহৰ বিচিত্ৰ জীৱন বৰ্ণনা কৰিছে। ন-পুৰণিৰ দ্বন্দ্ব, নৈতিক মূল্যবোধৰ ক্ষয় আৰু মানৱীয়তাৰ সংকট শীলভদ্ৰৰ প্ৰায়বোৰ গল্পতে দেখা যায়। শেষত ক'ব পাৰি যে জীৱনজুৰি লাভ কৰা অভিজ্ঞতা আৰু আত্মনিয়োজিত পৰ্যবেক্ষণৰ গভীৰ দাৰ্শনিক স্থিতিয়ে গল্পৰ পৰিধি আৰু বৈচিত্ৰময় বিষয়বস্তুক অধিক গভীৰতা প্ৰদান কৰিছে। শীলভদ্ৰ বা ৰেৱতীমোহন দত্তচৌধুৰী উত্তৰ ৰামধেনু যুগৰ এজন বলিষ্ঠ গল্পকাৰ।

৪.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

১) শীলভদ্ৰৰ গল্পৰ বৈশিষ্ট্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰক।

২) শীলভদ্ৰৰ গল্পত নিজৰ জন্মস্থানৰ বৰ্ণনা কেনেদৰে কৰিছে আলোচনা কৰক।

৪.৭ প্ৰসঙ্গ পুথি (References/Suggested Readings)

শীলভদ্ৰ ঃ সৃষ্টি আৰু দৃষ্টি, আখ্‌তাৰুল ইছলাম, জেণ্ড একাডেমী পাব্লিকেশ্বনচ্, আগষ্ট, ২০১৫

শতাব্দীৰ পোহৰত অসমীয়া চুটিগল্প, পঙ্কজ ঠাকুৰ, সাহিত্য অকাডেমী, প্ৰথম প্ৰকাশ ঃ ১৯৯৭

অসমীয়া গল্প সঙ্কলন (প্ৰথম খণ্ড), হোমেন বৰগোহাঞি, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, তৃতীয় প্ৰকাশ ঃ ডিচেম্বৰ, ২০০৪

অসমীয়া চুটিগল্প ঐতিহ্য আৰু বিৱৰ্তন, অপূৰ্ব বৰা, যোৰহাট কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয় প্ৰকাশন কোষ, ২০১২

সাম্প্ৰতিক সময়ৰ অসমীয়া সাহিত্য, সম্পাঃ মনজিৎ সিং , পাৰফেক্ট ইমেজাৰচ, প্ৰথম প্ৰকাশ ঃ ২০১২

* * *

পঞ্চম বিভাগ
বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্প

বিভাগৰ গঠন ঃ

৫.১ ভূমিকা (Introduction)

৫.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

৫.৩ বিপুল খাটনিয়াৰৰ পৰিচয়

৫.৪ বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্প

৫.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

৫.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

৫.৭ প্ৰসঙ্গ পুথি (References/Suggested Readings)

৫.১ ভূমিকা (Introduction)

ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ ভাগত আৰম্ভ হোৱা অসমীয়া চুটিগল্পই বিষয়বস্তু আৰু আংগিকৰ পৰিবৰ্তন আৰু পৰিবৰ্ধনৰ মাজেৰে এক বৰ্ণাঢ্য যাত্ৰা অব্যাহত ৰাখিছে। আৰম্ভণিৰে পৰা *জোনাকী* (১৮৮৯), *আৱাহন* (১৯২৯), *ৰামধেনু* (১৯৫১) - আলোচনীয়ে চুটিগল্পৰ ধাৰাটো বহন কৰিছিল বাবে এই কাকতসমূহৰ নামেৰে সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত চুটিগল্পৰ যুগ বিভাজন কৰা হৈছিল। ৰামধেনুৰ পৰবৰ্তী সময়ত কোনো বিশেষ আলোচনীৰ নামেৰে চুটিগল্পৰ যুগ বিভাজন কৰা হোৱা নাই, গতিকে এই সময়ছোৱাক সাম্প্ৰতিক যুগ বুলি কোৱা হয়। কুৰি শতিকাৰ অষ্টম দশকৰ পৰা ৰাজনৈতিক তথা আৰ্থ-সামাজিক, সাংস্কৃতিক কাৰণত অসমীয়া সমাজলৈ বিভিন্ন পৰিবৰ্তনৰ ঢৌ আহে যিয়ে নতুন এক সাহিত্যিক পটভূমি নিৰ্মাণত অৰিহণা যোগাবলৈ সক্ষম হয়। অসমীয়া চুটিগল্প, উপন্যাস, নাটক, কবিতা আদি সৃষ্টিশীল সাহিত্যত সমসাময়িক সমাজ বাস্তৱতা মূৰ্তমান হ'বলৈ ধৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে সেই সময়ৰ পুঁজিবাদী সমাজব্যৱস্থাৰে শোষিত-নিপীড়িত শ্ৰেণীসমাজ, ৰাজনৈতিক ঠগ-প্ৰবঞ্চনাৰ বলি হোৱা জনগণৰ অসহায় অৱস্থা, উগ্ৰবাদী কাৰ্যকলাপত বিধ্বস্ত অসমৰ জনজীৱন, জনগোষ্ঠীয় সমস্যা, গোলকীকৰণে সৃষ্টি কৰা আৰ্থ-সামাজিক সমস্যা, সামাজিক অবক্ষয়, ঐতিহ্য-পৰম্পৰাৰ পৰা বিচ্ছিন্ন ছিন্নমূল মানুহৰ সমস্যা, ভোগবাদী মানসিকতাৰ আগ্ৰাসনত সাৰশূণ্য হৈ পৰা অসমৰ মানুহৰ স্থবিৰতা আদি সাম্প্ৰতিক সময়ৰ চুটিগল্পৰ বিষয়বস্তু হৈ পৰে। সাম্প্ৰতিক সময়ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰি কুৰি শতিকাৰ অষ্টম দশকৰ পৰা গল্পচৰ্চাত মনোনিবেশ কৰি এক বিশিষ্ট স্থানত অধিস্থিত হোৱা বিপুল খাটনিয়াৰ এজন অন্যতম গল্পকাৰ। অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোক বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পই এক বিশেষ মাত্ৰা দিবলৈ সক্ষম হৈছে।

বিপুল খাটনিয়াৰৰ বহুধাবিভক্ত বিষয়বস্তুৰে নিৰ্মিত চুটিগল্পসমূহৰ পটভূমি অকল অসম তথা পূৰ্বাঞ্চলেই নহয়, তেওঁৰ চুটিগল্প ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইৰ ভিন্ন পটভূমিত ৰচিত হৈছে। সেয়েহে তেওঁৰ গল্পৰ পৰিধি বিশাল বুলি ক'ব পাৰি। এইটো বিভাগত বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পৰ সামগ্ৰিক আলোচনাৰ মাজেৰে তেওঁৰ গল্পৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা হ'ব।

৫.২ উদ্দেশ্য (Objectives)

এই বিভাগটো অধ্যয়ন কৰি আপোনালোকে-

- বিপুল খাটনিয়াৰৰ পৰিচয় আৰু সাহিত্যকৃতিৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব।
- বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পৰ এক সামগ্ৰিক পৰিচয় লাভ কৰিব পাৰিব।
- বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বিচাৰ কৰিব পাৰিব।

৫.৩ বিপুল খাটনিয়াৰৰ পৰিচয়

বিপুল খাটনিয়াৰ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটিৰ এগৰাকী বলিষ্ঠ গল্পকাৰ। ১৯৫৩ চনত তিনিচুকীয়া জিলাৰ দেওশাল চাহ বাগিচাত তেওঁৰ জন্ম হৈছিল। ১৯৭৫ চনত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ভূতত্ত্ব বিষয়ত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰা খাটনিয়াৰে ভূতত্ত্ব আৰু খনি বিভাগত চাকৰি কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছিল। চাকৰি সূত্ৰে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত থাকিবলগীয়া হোৱাৰ ফলত বিপুল খাটনিয়াৰৰ অভিজ্ঞতাৰ ভঁৰালটো টনকিয়াল হৈছিল। তেওঁ ৰচনা কৰা চুটিগল্পসমূহৰ পটভূমি আৰু বিষয়বস্তুৰ মাজেৰে গল্পকাৰৰ সূক্ষ্ম সমাজ পৰ্যবেক্ষণৰ বিস্তৃতি ধৰা পৰে। নতুন সাহিত্য পৰিষদ নামৰ প্ৰগতিশীল সাহিত্য সংগঠনৰ সৈতে তেওঁ একাত্ম হৈ আছিল। প্ৰথমে *'নতুন পৃথিৱী'* নামৰ আলোচনীত গল্প লিখি নিজ পৰিচিতি প্ৰদান কৰা বিপুল খাটনিয়াৰে চাৰিটা দশক গল্পসাধনাত ব্ৰতী হৈ থাকে। কুৰি শতিকাৰ নৱম দশকৰ পৰা একবিংশ শতিকাৰ দ্বিতীয় দশকৰ ভিতৰত তেওঁৰ আঠখন গল্পসংকলন প্ৰকাশ পায়। সেই গল্পসংকলন সমূহ হ'ল — *খোজৰ শব্দ* (১৯৮০), *চিনাকি মুখৰ ছবি* (১৯৯৪), *দখাৰ* (১৯৯৯), *তাই কাপোৰ নিপিন্ধে* (২০০২), *ভিন্ন জীৱন ভিন্ন কথকতা* (২০০৯), *চিনাকি মুখ অচিনাকি ছবি* (২০১০), *ঘঁৰিয়ালডাঙাৰ কথা* (২০১৬) আৰু *হাৰা ভাল চলা নাই* (২০২০)।

অসমীয়া সাহিত্যত চুটিগল্পৰ ধাৰাটোলৈ সমাজবাদী ধাৰণাৰে অৱদান আগবঢ়োৱা গল্পকাৰ সকলৰ মাজত বিপুল খাটনিয়াৰ অন্যতম। প্ৰগতিবাদী চিন্তা-চেতনাৰে অসম তথা পূৰ্বাঞ্চলৰ নহয় ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰৰ মানুহৰ জীৱনৰ কথাও বিপুল খাটনিয়াৰে অতি মনোগ্ৰাহীকৈ ক'বলৈ সক্ষম হৈছে। কথনশৈলীৰ ক্ষেত্ৰত নিজস্বতা দেখুওৱা বিপুল খাটনিয়াৰে গল্পসমূহৰ মাজেৰে ভিন্ন স্বাদ দিব পাৰিছে। অসমীয়া ভাষাৰ বিভিন্ন কাকত-আলোচনীত একেধাৰে গল্প ৰচনা কৰি নিজৰ এক সুকীয়া পৰিচয় দাঙি

ধৰিবলৈ সক্ষম হোৱা বিপুল খাটনিয়াৰ অসমীয়া চুটিগল্পৰ ধাৰাটোৰ এগৰাকী বলিষ্ঠ গল্পকাৰ। দুৰাৰোগ্য ৰোগত ভূগি থকা বিপুল খাটনিয়াৰে ২০২১ চনৰ জুলাই মাহত ইহলীলা সম্বৰণ কৰে।

৫.৪ বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্প

বিপুল খাটনিয়াৰৰ আঠখন গল্পসংকলনত প্ৰায় দুশৰো অধিক গল্প সন্নিবিষ্ট হৈছে। এই গল্পসমূহে বিভিন্ন পটভূমিত আৰ্থিক দুৰ্দশাগ্ৰস্ত মানুহৰ জীৱনক যিদৰে সহানুভূতিৰে অংকন কৰিছে সেইদৰে গ্ৰামীণ জীৱন পৰম্পৰাৰ শুভ-অশুভ দিশবিলাকো স্পষ্টভাৱে অংকন কৰিছে। *দখাৰ* নামৰ গল্পসংকলনত সন্নিবিষ্ট গল্পসমূহত ফুলুং চাপৰিৰ পৰা নেলী, ঘিলামৰা, নাজিৰা, নগাঁও, ননৈ, দৈয়াংৱা হৈ লুমশ্লঙ — খ্লেৰিহাটলৈ বিস্তৃত হৈ আছে। সেইদৰে তেওঁৰ আন এখন গল্পসংগ্ৰহ *ভিন্ন জীৱন ভিন্ন কথকতা* ত সন্নিবিষ্ট গল্পসমূহৰ বিষয়বস্তু গ্ৰহণ কৰা হৈছে উজনিৰ দৰিকা-দিচাং-নামচাওৰ লগতে বুঢ়ীদিহিঙৰ গ্ৰামীণ সমাজ পৰম্পৰাৰ পৰা আৰু মধ্য অসমৰ লাংনিট্ শিলভেটা কপিলী আৰু নামনিৰ গৌৰাং গদাধৰ পাৰৰ পৰিবৰ্তিত সমাজৰ পৰা। এই গল্পসমূহত অসমৰ সামাজিক পৰম্পৰা, বান্ধোন আদি শিথিল হৈ পৰাৰ ছবি অংকিত হৈছে। এইখন গ্ৰন্থৰ পাতনিত গল্পকাৰে নিজে উল্লেখ কৰিছে যে চাই দেখি থাকোতেই যেন সমাজৰ বহু পৰিবৰ্তন হৈছে। ইয়াৰে 'সাঁচিপাতৰ পুথি' নামৰ গল্পটোত মুল্যবোধৰ অৱক্ষয়, সামাজিক পৰিবৰ্তন স্পষ্টহৈ পৰিছে। মোলান মৌজাদাৰে নিজৰ পুত্ৰ গজেন্দ্ৰৰ কাৰ্যত মনত দুখ পাইছে। গল্পটোত মোলান মৌজাদাৰে উপৰিপুৰুষ বীৰধ্বজ সিংহ আৰু মণিৰাম দেৱানৰ পূৰ্বপুৰুষৰ শৌৰ্য-বীৰ্য স্মৰণ কৰিছে। মোলান মৌজাদাৰৰ পদূলিত শৌৰ্য-বীৰ্যৰ প্ৰতীকৰূপে থিয় দি থকা বৰগছজোপা পুতেক গজেন্দ্ৰই কাটিবলৈ ওলাইছে, তাত তেওঁ ধান বনা আৰু তেল পেৰা মিল বহুৱাব। পুতেকৰ এনে আকোঁৰগোজ সিদ্ধান্ত, দেউতাকৰ বৰগছজোপাৰ লগতে জীৱনৰ পৰিসমাপ্তি আদিয়ে যেন এটা যুগৰ ঐতিহ্যৰ অবসানৰ ইঙ্গিত বহন কৰিছে। অৱশ্যে মৌজাদাৰৰ আনজন পুতেক সত্যজিতে ঘৰৰ সম্পত্তি হিচাপে দেউতাকে সাঁচি ৰখা পুৰণি ইতিহাস লিপিবদ্ধ হৈ থকা সাঁচিপাতৰ পুথিখন নিজৰ ভাগত বিচাৰি এক আশাৰ চিটিকণি ছটিয়াইছে। ঐতিহ্যপ্ৰীতি, পৰম্পৰাৰ দ্বন্দ্ব তেওঁৰ প্ৰায়ভাগ গল্পৰ মাজতে পোৱা যায়। তেওঁৰ 'শিহু' নামৰ গল্পটোও তেনেধৰণৰ এটি গল্প। গ্ৰামীণ পৰম্পৰাৰ মাজত সজীৱ হৈ থকা অনেক লোকসাংস্কৃতিক উপাদান তেওঁৰ গল্পকিছুমানলৈ স্বাভাৱিকভাৱেই আহিছে। বিপুল খাটনিয়াৰে 'বাঁকৰ সাধু' নামৰ গল্পটোত সহজ সৰল গাঁৱৰ মানুহৰ চেতনাত বাঁক, দ'ত আদি অপদেৱতাৰ স্থিতি কিমান গভীৰলৈ সোমাই আছে তাৰে এখন সজীৱ ছবি ডাঙি ধৰিছে। সৰু সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ডাঙৰ মানুহলৈকে সকলোকে মূৰ নথকা বাঁকে এনে ভয়ত বুৰাই ৰাখে যে বাঁকক লৈ অনেক বিশ্বাস, অনেক কাহিনী গঢ় লৈ উঠিছে। গল্পটোত হৰিভকত নামৰ মানুহজনক

বাঁকে নিশা ঘৰৰ পৰা মাতি নি তলমূৰকৈ পুতি থৈছে। এই লোকবিশ্বাসজনিত দৃঢ় সত্যৰ আঁৰৰ বাস্তৱতা এদিন উন্মোচিত হোৱাত যুক্তিপূর্ণ বাস্তৱ সত্যৰ ওচৰত অনুমানজনিত সত্য ভাঙি ঠান্ বান্ হৈছে। কমলা গাঁওবুঢ়াই ৰাইজৰ আগত দিয়া স্বীকাৰোক্তিত হৰিভকতৰ মৃত্যুৰ আচল সত্য উন্মোচিত হৈছে।

ৰাজনৈতিকভাৱে সচেতন আৰু সমাজবাদী আদৰ্শৰ অনুগামী বিপুল খাটনিয়াৰৰ গল্পত যিদৰে মাধ্যম আন্দোলন, অসম আন্দোলন, উগ্ৰবাদৰ সমস্যা আদি বিবৃত হৈছে সেইদৰে শ্ৰমজীৱী জনতাৰ সংগ্ৰামৰ কঠোৰ বাস্তৱতাও তেওঁৰ গল্পত মূৰ্ত হৈ উঠিছে। তেওঁৰ 'বাণীকান্ত', 'মিজোজাই' আদি গল্পত দৰিদ্ৰ লোকৰ ছবি স্পষ্ট হৈ উঠিছে। অসমৰ জনজীৱনক অস্থিৰ কৰি তোলা শ্ৰেণীসমাজৰ শোষণ নিপীড়ন, ৰাজনৈতিক নেতাৰ চল-চাতুৰিয়ে বিধ্বস্ত কৰা জনজীৱনৰ ছবি সহানুভূতিৰে অংকিত হৈছে তেওঁৰ গল্পসমূহত। তেওঁৰ 'বহুৰূপী' গল্পটোত উচ্চবৰ্ণৰ লোকৰ ভণ্ডামি আৰু শোষণৰ স্বৰূপ উদঙাই দেখুওৱা হৈছে। বাংলাদেশী সমস্যা, বাংলাদেশী বিতাড়ণৰ নামত থলুৱা লোকৰ ওপৰত চলা অত্যাচাৰ আদি কিছুমান গল্পত চিত্ৰিত হৈছে। তেনে এটি গল্প হ'ল 'হাৰাণ কুণ্ডুৰ ঘৰ'। নিৰ্বাচনৰ ভেকোভাওনাই কুৰি শতিকাৰ দ্বিতীয়াৰ্দ্ধৰ পৰাই মানুহক অতীষ্ঠ কৰি আহিছে। সুস্থ ৰাজনৈতিক নেতাৰ অভাৱ, সাধাৰণ মানুহৰ মাজত ৰাজনৈতিক সচেতনতাৰ অভাৱে ভাৰতবৰ্ষ তথা অসমৰ গণতান্ত্ৰিক শাসনতন্ত্ৰক কিদৰে ফোঁপোলা আৰু সাৰশূণ্য কৰি তুলিছে সেই দিশটো তেওঁৰ 'গড়' আদি গল্পত স্পষ্ট হৈ পৰিছে। সহজ-সৰল সাধাৰণ মানুহৰ ভোট ৰাজনৈতিক নেতাসকলে লোভ দেখুৱাই কিনি অহা কথাটো এটি সাধাৰণ কথা হৈ পৰিছে। 'গড়' গল্পটোত সৰ্বেশ্বৰ কুটুমে সহজ সৰল মিছিং মানুহৰ ভোটখিনিৰে জয়ী হৈ তেওঁলোকক দিয়া প্ৰতিশ্ৰুতি পালন কৰা নাই। বাৰে বাৰে অসমৰ ৰাইজ প্ৰবঞ্চিত হৈ এটা অৱস্থাতে স্থবিৰ হৈ ৰৈ গৈছে আৰু নেতা-পালিনেতাই ধনৰ পাহাৰ গঢ়ি গৈছে। ইয়ে আচল সত্য; গড় গল্পটোৱে তাক প্ৰতিপন্ন কৰিছে।

জানি থওঁ আহক

বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পত এটা কাহিনী বা ঘটনাৰ ক্ৰমবিৱৰণী দেখা নাযায়। এটা গল্পৰ মাজতে বিভিন্ন অভিজ্ঞতাৰ বিভিন্ন ছবি মূৰ্ত হৈ উঠিছে। যাৰ বাবে গল্পটোৰ সামগ্ৰিকতাৰ মাজেৰে বিভিন্ন কথা পাঠকক কোৱা হৈছে।

বিপুল খাটনিয়াৰৰ সমাজ পৰ্যবেক্ষণত ৰাজনৈতিক তথা আৰ্থসামাজিক কোনো দিশৰ কথাই বাদ পৰি ৰোৱা নাই। তেওঁ একেটা গল্পতে বিভিন্ন দিশত পোহৰ পেলাইছে। অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত তিলতিলকৈ গঢ়ি উঠা সমন্বয়ৰ সংস্কৃতিৰ প্ৰকৃত সৌন্দৰ্যক যেন অসমৰ মানুহে ধৰি ৰাখিব পৰা নাই। প্ৰব্ৰজন, ৰাজনৈতিক অস্থিৰতা, শ্ৰেণীসমাজৰ দ্বন্দ্বই মানুহক ক্ষোভিত কৰি তুলিছে। ভাষাৰ অস্তিত্ব, জাতিৰ অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে বাৰে

বাৰে অসমৰ মানুহে আন্দোলনত নামি পৰিছে আৰু প্ৰাণ আহুতি দিছে। এনে সময়বোৰত সংকীৰ্ণ চিন্তা-চেতনাই এচাম মানুহক উগ্ৰবাদী কৰি তোলাৰ ফলত শুভ-অশুভ চিন্তাক কোন সেইটো চিনাক্ত কৰাত মানুহ ব্যৰ্থ হৈ পৰিছে। যাৰ ফলত জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, পাৰ্থ ঘোষ আদিৰ দৰে উদাৰ সংস্কৃতিবান মানুহেও সমাজত প্ৰাপ্য সন্মান লাভ কৰা নাই, আনকি কেতিয়াবা ৰোষৰ বলি হৈ জীৱনকে হেৰুৱাবলগীয়া হৈছে। সংকীৰ্ণ চিন্তা আৰু অবিবেচনাই সমাজৰ সুন্দৰ সজীৱ বাঙময়তা যেন কাঢ়ি নিছে। এনে বিষয়ক কেন্দ্ৰ কৰি খাটনিয়াৰৰ কাপৰ পৰা নিগৰি ওলাইছে - অনবদ্য গল্প 'বোবা নদী সৰা ফুল'। তেওঁৰ আন এটা গল্প 'ঘঁৰিয়াল ডাঙাৰ কথা' নামনি অসমত ধুবুৰী জিলাৰ কৃষি প্ৰধান কিছু অঞ্চলৰ কথা কোৱা হৈছে। পূৰ্বৰে পৰা বসবাস কৰি অহা ৰাজবংশী, মুছলমান আদি কৃষকে আহু, শালি খেতি কৰি জীৱিকা উপাৰ্জন কৰা মানুহখিনিৰ মাজলৈ ৭৩ চনৰ বাংলাদেশৰ দুৰ্ভিক্ষৰ সময়ত দিশহাৰা হোৱা বহু হিন্দু বাংলাদেশী পৰিয়াল আহে; খেতিপথাৰসমূহত উন্নত ধানৰ বীজৰ খেতি আৰম্ভ কৰা হয়। 'চাইনীজ বড়ো' নামেৰে নামকৰণ কৰি ৰোপণ কৰা এই ধানৰ উৎপাদন আছিল অকল্পনীয়, বিঘাত ২১/২২ মোন ধান। গল্পটোত ভাটিয়া মুছলমানসকলৰ কথাও উত্থাপন কৰা হৈছে। বিভিন্ন কাৰণত মুছলমান আৰু বড়ো জনগোষ্ঠীৰ মাজত সংঘটিত গোষ্ঠী-সংঘৰ্ষত অনেক লোক ৰিফিউজীলৈ পৰিবৰ্তন হয়, এওঁলোকে নিজৰ ঘৰ-দুৱাৰ, কৃষিকৰ্ম এৰি আশ্ৰয় শিবিৰত থকা সময়ত তেওঁলোকৰ বিধ্বস্ত খেতিপথাৰৰ দুখ লগা অৱস্থা গল্পটোত বৰ্ণিত হৈছে। এনে ধৰণৰ সংঘৰ্ষৰ প্ৰভাৱ ঘঁৰিয়ালডাঙাত পৰা নাছিল যদিও নাৰায়ণ দাসে সেইবোৰ অঞ্চলৰ ৰূপ দেখি চকিত হৈ উঠিছে। নাৰায়ণ দাস ঘঁৰিয়ালডাঙাৰ পুৰণি মানুহ আছিল।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

'বিপুল খাটনিয়াৰৰ গল্পত সাধাৰণ মানুহৰ জীৱনৰ ছবি ফুটি উঠিছে' — কথাষাৰ গ্ৰহণযোগ্য নে?

....

....

....

এনেদৰে বিপুল খাটনিয়াৰৰ গল্পৰ বিস্তৃত পটভূমিৰ গল্পসমূহে আমাক বিভিন্ন কথা কবলৈ প্ৰয়াস কৰিছে। তেওঁৰ মেঘালয়ৰ পটভূমিৰ ৰচিত 'দখাৰ' গল্পটিত ভয়লগা পৰিবেশ চিত্ৰিত হৈছে। বিশ্বাসহীনতা, ক্ৰূৰতাই যেন মানবতাকে শেষ কৰি পেলাইছে। তেওঁৰ কেইবাটাও গল্পত ইতিহাস চেতনা স্পষ্ট হৈ পৰিছে। 'শিহু' নামৰ গল্পটোত যিদৰে কুৰুৱা ৰাজ্যৰ বিশদ বিৱৰণ ডাঙি ধৰিছে — 'সোণটি গৰীয়া' গল্পত আকৌ কাৰবালাৰ কাহিনীৰ প্ৰসঙ্গ উত্থাপিত হৈছে। সেইদৰে 'ৰাগ কেদাৰ' গল্পটোত অসম বুৰঞ্জীত কিছু প্ৰসংগ টানি আনিছে।

বিপুল খাটনিয়াৰৰ কিছুসংখ্যক গল্পত নাৰীজীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যা, জটিলতা আদিও প্ৰকাশ পাইছে। উদাহৰণ স্বৰূপে- 'গণশত্ৰু', নয়নতৰাৰ কথাৰে', 'মেনকা' আদি গল্পৰ নাম ল'ব পাৰি। সমসাময়িক সমাজৰ এচাম যুৱকে সংস্কৃতি ৰক্ষাৰ নামত কৰা বহুৱালি, সহজে ধন ঘটাৰ মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰা উৎসৱ পাৰ্বণ, স্মৃতি দিবস উত্থাপন আদিৰ ছৱিও তেওঁৰ গল্পত অংকিত হৈছে। এটা জাতিৰ অবক্ষয়ৰ ছবি তেওঁৰ বহু গল্পতে মূৰ্ত হৈছে। গল্পকাৰৰ সমাজ পৰ্যবেক্ষণৰ নিখুঁট ছৱি, সমাজ সচেতনতা প্ৰকাশক এই গল্পসমূহে তেওঁক এগৰাকী সামাজিকভাৱে দায়বদ্ধ লেখক বুলি নিশ্চয়কৈ স্বীকৃতি দিবলৈ সক্ষম হৈছে।

সামগ্ৰিকভাৱে বিপুল খাটনিয়াৰৰ গল্প অধ্যয়নৰ ফলত তলত দিয়া বৈশিষ্ট্যসমূহ ধৰা পৰে। সেই বৈশিষ্ট্য সমূহ এনেধৰণৰ

বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পসমূহৰ বিষয়বস্তু বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ অভিজ্ঞতাৰ সমাহাৰ যি তেওঁৰ গল্পসমূহৰ মূল আকৰ্ষণ বুলি ক'ব পাৰি। বিষয়বস্তু উপস্থাপনৰ মাজেৰে তেওঁৰ বুদ্ধিদীপ্ততা আৰু সূক্ষ্ম সমাজ পৰ্যবেক্ষণ স্পষ্ট হৈ পৰিছে।

সমাজবাদী ৰাজনৈতিক আদৰ্শৰ অনুগামী বিপুল খাটনিয়াৰৰ গল্পত পুঁজিবাদী শাসন-শোষণৰ স্বৰূপ সাধাৰণ মানুহৰ জীৱনধাৰাৰ মাজেৰে সুন্দৰকৈ প্ৰকাশ পাইছে।

বিপুল খাটনিয়াৰৰ কাহিনীকথন স্বতঃস্ফূৰ্ত। সামাজিক বাস্তৱতাৰ ছবিখন তেওঁ খণ্ডিত কাহিনীৰ মাজেৰে স্পষ্টকৈ ক'বলৈ সক্ষম হৈছে।

বিপুল খাটনিয়াৰ চুটিগল্পত ভাষা পৰিবেশ-পৰিস্থিতি নাইবা চৰিত্ৰ অনুসৰি প্ৰয়োগ কৰিছে। সাবলীল বৰ্ণনা আৰু ভাষাৰ প্ৰাঞ্জলতাই তেওঁৰ গল্পৰ ভাষাক এক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে বুলি ক'ব পাৰি।

ঐতিহ্যৰ প্ৰতি গভীৰ ভালপোৱা, পৰম্পৰাৰ দ্বন্দ্ব, এখন গতিশীল সমাজৰ প্ৰতি আকাংক্ষা তেওঁৰ প্ৰায়বোৰ গল্পতে প্ৰকাশ পাইছে। বৰ্ণনাৰ মাজে মাজে প্ৰাসংগিক অনুষংগৰ সংযোজন কৰাটো তেওঁ গল্পকথনৰ এক নিজস্ব কৌশলৰূপে ধৰা দিছে। পুৰণি অসমীয়া ভাষাৰ কিছুমান শব্দ, লোকসাংস্কৃতিক কিছুমান উপাদান, লোককথাৰ উল্লেখ আদিয়েও তেওঁৰ গল্পক শিল্পগুণ সম্পন্ন কৰি তোলাত সহায় কৰিছে। সমালোচকৰ মতে তেওঁ কলা-কৌশল প্ৰয়োগ কৰি গল্প ৰচনা নকৰে, তেওঁৰ গল্প স্বতঃস্ফূৰ্ত কাহিনী কথন মাথোঁ।

আত্মমূল্যায়ন প্ৰশ্ন

বিপুল খাটনিয়াৰৰ চুটিগল্পত ঐতিহ্য কেনেদৰে সোমাই আছে? (৩০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

....

....

....

৫.৫ সাৰাংশ (Summing Up)

কুৰি শতিকাৰ শেষৰ ভাগৰ পৰা গল্প ৰচনাত মনোনিৱেশ কৰা বিপুল খাটনিয়াৰে ২০২১ চনৰ এপ্ৰিল/মে মাহলৈকে গল্পৰচনা কৰি অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ অনবদ্য অবদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে। এজন ৰাজনৈতিকভাৱে সচেতন, সমাজবাদী আদৰ্শত বিশ্বাসী লেখক হিচাপে বিপুল খাটনিয়াৰে চুটিগল্প ৰচনাৰ মাজেৰে সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ পৰিচয় দিবলৈ সক্ষম হোৱা গল্পকাৰ। সৰু সৰু মানুহৰ লগতে পুঁজিপতি শোষক শ্ৰেণীক সামৰি অসম তথা ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইৰ মানুহৰ জীৱনধাৰাৰ সূক্ষ্ম পৰ্যবেক্ষণ তেওঁৰ গল্পত প্ৰতিভাত হৈছে। তেওঁৰ চুটিগল্পত সমসাময়িক জীৱন ধাৰাৰ আভ্যন্তৰীণ ঘটনা-প্ৰবাহো মূৰ্তমান হৈছে। শ্ৰেণীসমাজৰ চৰিত্ৰ শোষণ-বঞ্চনাৰ স্বৰূপ, ৰাজনৈতিক ভণ্ডামি, মিথ্যাচাৰ, ঐতিহ্য চেতনা, ইতিহাস চেতনা, গ্ৰামীন জীৱনধাৰাৰ বিশ্বাস-অবিশ্বাস, লোককথা, লোকপ্ৰথা, লোকজীৱনৰ ভাষা প্ৰয়োগ আদিয়ে তেওঁৰ গল্পক সমৃদ্ধ কৰি তুলিছে। মনোগ্ৰাহী উপস্থাপন শৈলীৰ নিজস্বতাই গল্পসমূহক বিশেষ মাত্ৰা প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অসমৰ জাতি-জনগোষ্ঠীৰ জীৱন, প্ৰব্ৰজিত মানুহৰ জীৱন, অস্তিত্বৰ সংকটত ভোগা মানুহৰ আন্দোলন, সংকীৰ্ণতা, উদাৰতা আৰু স্বাভাৱিক জীৱনলৈ নামি অহা অস্থিৰতা, অবক্ষয় আদি সকলো দিশকে তেওঁৰ গল্পই সামৰি লৈছে। মুঠৰ ওপৰত সাম্প্ৰতিক যুগৰ এগৰাকী বলিষ্ঠ গল্পকাৰৰূপে আমি বিপুল খাটনিয়াৰৰ মূল্যায়ন কৰিব পাৰো।

৫.৬ আৰ্হি প্ৰশ্ন (Sample Questions)

১) বিপুল খাটনিয়াৰ কোন সময়ৰ গল্পকাৰ? তেওঁৰ এটি পৰিচয় দিয়ক।

২) বিপুল খাটনিয়াৰ চুটিগল্পৰ বিষয়বৈচিত্ৰ্যৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰক।

৩) বিপুল খাটনিয়াৰ চুটিগল্পৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰি এটি আলোচনা যুগুত কৰক।

৪) বিপুল খাটনিয়াৰ চুটিগল্পৰ মাজেৰে সমাজৰ কোনবোৰ দিশত পোহৰ পেলোৱা হৈছে আলোচনা কৰক।

৫.৭ প্ৰসঙ্গ গ্ৰন্থ (References/Suggested Readings)

গল্পসংগ্ৰহ ঃ

দখাৰ, বিপুল খাটনিয়াৰ, কেমব্ৰিজ ইণ্ডিয়া, কলিকতা, ২০০১

ভিন্ন জীৱন ভিন্ন কথকতা, — প্ৰতিশ্ৰোত, ২০০৯

ঘঁৰিয়াডাঙাৰ কথা, — যামিনী প্ৰকাশন, গুৱাহাটী-২০১৬

হাৱা ভাল চলা নাই, — আঁক বাক, গুৱাহাটী-২০২০

অসমীয়া গল্পসংকলন (৩য় খণ্ড), হোমেন বৰগোহাঞি, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ২০০৭

অসমীয়া চুটিগল্প ঐতিহ্য আৰু বিৱৰ্তন, অপূৰ্ব বৰা, যোৰহাট কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয় প্ৰকাশন কোষ, ১৯১২

* * *